МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди
18
ОКТЯБРЬ
1959 шу
№ 84 (2396)
Мах 20 кап.

Яйгача промышленноста болхлой! Къахьегамхошта дукхагIа лургда вай онк долеи хозеи кIадаш, дика барзкъаш, чIоагIа а товш дола а кога гIирсаш, дуккхача наха эшаш дола кхы товараш!

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

Культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш алсамдахара а, цар ассортимент шеръяра а, дикал тоаяра а де дезарий хьакъехьа

Культурно - бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш дахара а, цар ассортимент шеръяра а, дикал тоаяра а де дезарий хьакъехьарча дешага хьежай ССКП Центральни Комитети СССР Министрий Совети. Цу дешах лаьца тIаийцача соцам тIа ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои белгалду, советски наьха культуреи вахари хаддан-за лакхдар бахьан долаш культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш дукхагIа хьашт хулаш хилар. Укх тIеххьарча шерашка вай мехка дуккха а дукхагIа хьаде доладаьд уж товараш. Дукха арахец радиоприемникаш, фотоаппараташ, сахьаташ, кхыйола хIамаш.

ХIаьта а, культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи дуккха товараш хьаделга бахача наха тIа-тIа дукхагIа дIадехаш хилара кхоачам ца беш кIезига хьаду. Кхоачам хиллал йохкаш яц телевизораш, пианинаш, берий а кхувш боагIарий а велосипедаш, барзкъаш дутта а тега а машинаш, холодильникаш, барзкъашта етта электрически аьшкаш, дулх оата машинаш, ингале а сирдаькка а пхьегIаш, цIагIарча гIулакхашта эша химически товараш, корий а наIарий а алтамаш-хIамаш а кхыяраш а. Дуккхача городашка а цхьайолча юрта районашка а цкъаза эца нийслац цу моттигашка атта хьаде йиш йолаш дола цIагIа леладу предметаш. Геттара кIезига арахец пластмассех а кхыча синтетически материалех а деш дола товараш.

Культурно - бытовой гIулакхашта дола дуккха товараш, къаьстта а цIагIа лелаю машинаши прибораши технически уровень лакха йолаш а хьаяр дика долаш а хила еза, хIаьта иштта цар тIеханахьара сибат хоза долаши куцалахьеи хила а еза. ЦIагIа лелаю холодильникаш цар чу хошача хIамашка хьежача хьалъаййича сов еза я, цхьайолча маркаех йола радиоприемникаши, радиолаши, телевизораши цу тайппара еза а йоккха а я, дукхагIа йола электрически прибораш автоматически нийсъе йиш йолаш ца хилар бахьан долаш электроэнерги Iалальмате дукха йов. ЦIагIа лелаеш йола машинаши прибораши хьаяйташ бола заводера проектно-конструкторски болх во вIашагIбеллаб.

Цхьайола партийнии, советскии, боахамеи органаш культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш дукхагIа хьадара, цар ассортимент шеръяра, дикал тоаяра кхоачамболлаш теркам ца беш хилар а, продукце уж тайпаш арахецаш йолча предприятей балхашта юкъе керда техникеи хьалха латта технологии яхьара кIезига йоакхоеш хилар а бахьан долаш дуккхача предприятешкара къахьегама овсарле кIезига лакхлу, продукци хьаярга дIабода мах лакха латт. Уж лакхехьа белгалдаь товараш арахецаш йола предприятеш кхоачам хиллал Iалашъяц технологически оборудованеца, кердача синтетически куц доаккхачеи материалашца, лакашца, басарашца, фурнитураца.

Моттигерча партийнии советскии органий мукъах цхьацца бахьанаш а доахаш бахача наха чIоагIа эшаш дола товараш арахецилга совнархозашеи, моттигерча предприятешеи, кооперативни промышленностои сецадеш моттигаш нийслу, цунца бахача наьха а паччахьалкхен а хьашташ Iалашделга телхаду. машиностроительнии, металлургическии, химическии, электротехническии, деревообрабатывающии, кхы долча доакъойи промышленноста предприятей специальни цехий производственни торонех уж товараш дукхагIа арахецараи цар ассортимент шеръяраи кхоачам боллаш пайда эцац.

Культурно-бытовой гIулакхаштеи боахамаи эшаш дола товараш хьаде кхоачамболлаш пайда эцац моттигерча бедала торонех, къаьстта промышленни предприятей отходех а эцаш. Областейи, краяйи, республикайи планови органаш дика хьажац бахача наха эшаш йола хIамаш хьае йиш йола отходаш промышленносте гучаяхаргеи, цар учет лелаяргеи, уж дIа-юха нийсъяргеи.

Кхоачамболлаш хьажац торгующи организацеш культурно-бытовойи боахамеи гIулакхашта эшаш долча товарашца баха нах Iалашбара гIулакхага, нийса телац уж товараш хьаде аьнна телаш дола заказаш, хIаьта цудухьа цхьаккха бахьан доацаш цхьадола бахача наха чIоагIа эшаш дола товараш кIезигагIа арахец, е торгови сете нормайн совгIа товараш Iоаду, товараш дикагIа хилийтара промышленни предприятешкара доагIар эшшача тайпара дIадехац.

ССКП XXI съездо декхар оттадаьд промышленнии продовольственнии товараши хIаьта иштта культурнии цIагIарчеи гIулакхашта эшаш дола предметаши гарггарча шерашка кхы а дукхагIа арахеца, цунга хьежжа, семилеткаж баха нах эшачунца кхоачам хиллал Iалашбе безилга дага а доагIаш, советски наьха материальнии культурнии хьашташ кхоачашдара новкъа дикка хьалхашкахьа даха.

ССКП ЦК-си СССР Министрий Советои лерхI, совнархозеи моттигерча а кооперативни а промышленностеи предприятей йолаш йолча производственни торонех бизза пайда эцара гIулакхаш кхоачашделга партийнии, советскии, боахамеи органий керттера дарех декхар, дикка дукхагIа а дикагIа а культурно-бытовойи боахамеи гIулакхашта эшаш дола товараш арахецар духьа, 1959—1965 шерашка лаьрхIа заданеш ханал хьалха кхоачашъяра духьа.

ССКП Центральни Комитетои СССР Союза Министрий Советои декхарийла яьй союзни республикай компартей ЦК-аши парте крайкомаши обкомаши, республикай Министрий Советаши, къахьегамхой депутатий Советий краяйи областийи исполкомаши, СССР Министерстваши ведомстваши, совнархозаши культурно-бытовойи боахамеи гIулакхашта эшаш дола товараш дикка дукхагIеи дикагIеи арахецара де мел дезар де, долаш долча производственни низех дикагIа пайда эцара, машиностроительнии, металлургическии, химическии, электротехническии, деревообрабатывающии, кхы долча доакъойи промышленноста предприятешка а, хIаьта иштта моттигерча промышленностеи промысслови кооперацеи предприятешка а уж товараш арахеца керда специализированни цехаш вIашагIйоххара, керда техникеи технологии производства юкъейоалаяра, бедали материали кхояра, къахьегама овсарле лакхъяра, продукцех дIабода мах лохбара де мел дезар къоастаде а из кхоачашде а.

ТIаийцача соцама тIа белгалдаь да культурно-бытовойи боахамеи гIулакхашта эшаш дола товараш арахецилга 1958 шера хиннача 45,5 миллиард сомаца нийсдича (предприятей оптови махьашца лаьрхIача) 1960 шера — 57,9 миллиард сомагеи 1961 шера — 64,6 миллиард сомагеи кхоачадеш лакхделга. Къаьстта аьлча, холодильникаш арахецаргья 1958 шера хиннача 359,6 эзарнегара 1961 шера 796 эзарнега кхоачаш, иштта барзкъаш дуттеи пхьегIаш юлеи машинаш 463 эзарнегара 1.215 эзарнега кхоачаш, пылесосаш 246 эзарнегара 510 эзарнега кхоачаш, хIамаш тега машинаш 2.658,6 эзарнегара 1.928 эзарнега кхоачаш, мотовелосипедаши мопедаши 25 эзарнегара 280 эзарнега кхоачаш, берий велосипедаш 1.024,3 эзарнегара 1.565 эзарнега кхоачаш, барзкъашта етта электроаьшкаш 2.086 эзарнегара 6.586 эзарнега кхоачаш, фарфоро-фаянсови пхьегIаш 729 миллион сомагара 974 миллион сомага кхоачаш.

1959 шера IV квартале 647 миллион сом (рознични махашца) мах болаш культурно-бытовойи боахамеи гIулакхашта эша товараш совнагIа арахецара кхы тIа а задани оттаяьй.

Республикай Министрий Советаштеи, къахьегамхой депутатий Советий краяйи областийи исполкомаштеи, СССР Министерстваштеи, ведомстваштеи, совнархозаштеи тIадиллад культурно - бытовойи боахамеи гIулакхашта эшаш дола товараш дукхагIеи дикагIеи хилийтара мел эшар де, цу даькъе дага а доагIаш:

даьхен конструкторски организацешеи предприятешеи кийчъяь цу белгалдаьча товарий керда образецаши, хIаьта иштта дикагIа йола доазол дехьара образецаши лоаццача ханашка серийни арахецилга вIаштIехьдаккхар;

дукхагIа пайда лургболча компрессионнии абсорбционнии холодильникий, царца зIамига габарит яраш а пенех дIачуехкараш а йолаш, шкафахи, наIарий чурча панелехи дукхагIа пайда эца йиш хургйолаш яраш, кIезигагIа металл дIадахийта, кIезигагIа энерги йоаергйолаш яраш, шерра пластически массаши керда термоизоляционни материалаши дIайохийташ хьаяь яраш а йолаш, конструкцеш кийчъяри уж хьаяри;

электронагревательни прибораш (кофейникаш, чайникаш, электроаьшкаш, плиткаш) турба хьисапеи къайлагIеи электронагревательни элементаш йолаш а автоматически лелаеш а блокировка ёш а, арахецар.

Бахача наха дукха ийеш йола кердача тайпара мотоциклаши, мотороллераши, мотовелосипедаши царна эша коляскаши, зIамигачеи доккхийчеи берий велосипедаши уж яйгагIа а чIоагIагIа а хIаьта иштта цар двигателаш дикагIа а хургйолаш арахецар.

центрифугильни Iовдаш устройство а йоаллаш йола барзкъаш дутта автоматически машинаш уж зIамагIеи дикагIеи, хозагIеи хIаьта болх дикагIа беши хургйолаш арахецар;

барзкъаш тега къаьна машинаш цIена ярашца, эргаьхьа тоаяьрашца, духьал дIа тегаш ярашца а, дуккха операцеш кхоачашъеш «зиг-заг» яхача тайпара ярашца а, уж хозагIа хургйолаш тоа а яь хувцар;

центральни секундни гебагIа боалла цифреблата тIа рельефни цифраш латта пхьарсах доахкаду сахьаташ, дошо корпусаш йолеи ингле а, фаянса а, бронза а, пластмасса а корпусаш йола истола тIа лоаттаду сахьаташ дукхагIа арахецар; борометри, термометри, календари доалла сахьаташ, хIаьта иштта дахчан дика корпусаш йола, музыкальни оаз а йолаш гургал бетта пенах хьалдоададуи истола тIа лоаттадуи сахьаташ дукхагIа арахецар;

телевизионнии кхыйолеи радиоаппаратура дикагIеи, цIенагIа а дикагIа а къамаьл хьаллоацаргдолаши хилийтар; печатни схемаши, унифицированни деталаши, полупроводникаши йола, хIаьта иштта дахчан футляраш пластмасса ярашца хийца йола радиоприемникаши, радиолаши, телевизораши, магнитофонаши дукхагIа арахецар;

лучоотклонене са 110 градусал зIамагIа боаца кинескопаши напряжене регуляторашi йола телевизораш дукхагIа арахецаф а, хIаьта иштта болх ца беш сеца лаьтта кинескопаш юхаметтаоттаяр а вIаштIехьадаккхар;

цхьан сагаи шин сагаи лаьрхIа дола кIаьда металлически менгеш арахецар, хIаьта иштта гальванически покрыти йола менгеш а дахчан оагIош йола менгеш а арахецилга лакхдар;

сирдаькха цхьоалагIча сортах йола, чура а тIера а кIай бос бола пхьегIаш дукхагIа арахецар, пхьегIашта тIадаькхача сира бесаш, сийрдах долча басарашца тоадар, сира термическии механическии чIоагIал лакхъяр, 0,3—0,4 миллиметр сомача листах долча болатах яь сирдаькха пхьегIаш, штамп теха шлифовкеи, полировкеи, анодировани, хромировании ярца хьаяь алюмине пхьегIаш арахецилга шердар;

бытовой химе товарий ассортимент шеръяр а уж дикка дукхагIа арахецар а; керда товараш арахецилга вIаштIехьадаккхара а, царца зипеи даьреи, кIадаи барзкъаш тIара а тIоарска хIамаш тIара а бIеха тIадамаши Iатташи дIайоаха молхаш а йолаш, бахача нахага дукхагIа анилокрасителаши, бос хозбеш долеи декъеи басараши, барзкъаш дутта порошокаши йохкара а уж дукхагIа арахецара а де мел дезар дар; бытовой химе пашкашъяь кийчдаь товараш дикагIа хилийтар;

кердача материалех яь электросердало тела бытовой арматураш, къаьстта царца светотехнически пластмассайи, сердало дIа-юха йоардоагаш доаца абажурни каьхатахи, доацаш лоаца абажурни каьхатахи, тайп-тайпара бесаш долча дикача светотехнически кизгаи абажураш а йолаш дукхагIа арахецар, даьре абажураш елга 1961 шера денз соцадергдолаш;

Автоматизацеи машиностроенеи гIулакхашта а, радиоэлектроника гIулакха а, оборонни техника гIулакха а йолча СССР Министрий Советерча Паччахьалкхен комитеташта тIадиллад культурно-бытовой гIулакхаштеи боахам тIа лелае езаши йола технически чоалханеча машиний а приборий а керда моделаш кийчъелга, проектно-конструкторски экспериментальнии балхаш тIехьа-хьалха доагI-доагIача тайпара кхоачашделга, уж машинаши прибораши хьаяра гIулакха конкурс оттаелга а, хIаьта иштта из продукци арахецаш йолча предприятешта технически новкъостал делга а.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад:

культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи технически чоалхане товараш арахецаш йолча керттерча предприятешка 1960 шера конструкторско-технически бюрош е экспериментальни база а йолаш йола лаборатореш яхкара долча дешага кхо бутт балалехьа хьажа а хьежа, къоастаделга;

пианинаши рояллаши арахецаш а царна эша механикеи лакаши хьадеш а йола фабрикаш шеръяреи керда яраш хьалъярнеи де дезараш де а, хIаьта иштта хIара фабрике хьаеш йолча инструментий дикал тоаяра, балха юкъе керда техникеи хьалха латта технологии яхьара, технологически болх боаррамах леларгболаш резонансови пиломатериалаши кхыйола оатхалаши эшшача боараме кийчча лоаттаяра де дезаш дола гIулакхаш вIаштIехьадоахилга:

Йолаш йолча производственни мощностех пайда дукхагIа эцара а, производствера балхаш сихдара а, йолаш йола предприятеш шеръяра а тоаяра а, хIаьта иштта керда хьалъяьрашка болх дIаболабайтара а хьалха латта технологи балха юкъе яхьара а чотах ингалеи, сирдаькхаи, кизгах яьи тайп-тайпара пхьегIаш дукхагIа хьаяра, цар ассортименташ шеръяра, дикал тоаяра де деза балхаш вIаштIехьдоахилга а чакхдоахилга а. Ингале, сирдаькха, кизга хIамаш еча промышленноста эша бедал йоаккхаш а тоаеш а йолча предприятешка производственни мощносташ Iалашъелга, ингале, сирдаькха, кизга хIамаш еш йола производства шеръяра Iилма-тохкама балхаш дукхагIа делга, цу производствашта эшаш йола технологически оборудованеш дага лоацилга а кийчъелга а, хIаьта иштта моттигерча бедалах биткъача кхерийи ах ингалеи пхьегIаш хьаергйолча производства заводе чухь технологи оттаелга а.

Союзни республикай Министрий Советаштеи СССР Госпланаи тIадиллад халкъа боахама планаш шоаш уваттаеча хана культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш хьадара эшаш йола бедали, материалаши, оборудованеши, керда синтетически а куц доаккха а материалаш, лакаш, басараш, фурнитураш а тIехьа, цу планаш тIа белгалъелга.

Республикай Министрий Советаш, къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш декхарийла я:

культурно-бытовой гIулакхашта долчеи боахам тIа леладечеи товарий производство шеръяр духьа промышленни отходаш а моттигера бедал а йолччара хьагучайоахилгеи, цар учет лелаелгеи, уж дIаекъилгеи вIаштIехьдаккха.

1960 шера денз дIа, шера планаш уваттаеча хана предприятешта вай даьхен промышленностерча дикагIа долча тайпаех а Ерригсоюзни торгови палатерча тайпаех а дола культурно - бытовой гIулакхашта эшачеи боахам тIа леладечеи товарий керда тайпаш Iомадара а хьадара а заданеш уваттае;

культурно - бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш, цар дикагIа дола тайпаш шерра хьаде доладе дезаш хилар а лоархIаш, хьокха оттадара даим хургйолаш йола павильонаш-выставкаш йоххилга вIаштIехьдаккха.

ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои оттадаьд, Союзни республикай Министрий Советашкара бокъо йоацаш культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш хьадеш йола производство зIамигъе а е хьа ца деш уж соцаде а, хIаьта иштта уж товараш хьадеш йола цехаш е предприятеш дIакъовла а йиш ца хилари, хIаьта республикаша вIаший дIа-юха телаш долча товарех лаьца аьлча, — СССР Госпланаца барта доацаш из де йиш ца хилари.

Союзнии автономнии республикай Министрий Советашта а къахьегамхой депутатий Советий исполкомашта а тIадиллад культурно-бытовой гIулакхашта долеи боахам тIа леладуи товараш дохкара гIулакх тоаделга, цу товарех наха дукхагIа эшараш малагIаш да хара бола торгующи организаце лоархIам а бехктокхам а лакхбергбола, наха дукхагIа дIадехаш дола товараш хьадарна предприятешка шоай ханнахьа заказаш дIакхоачаргдола, хьадаь даьнна товараш шоай ханнахьа дIадохкаргдола гIулакх Iалашделга.

Республикай Министрий Советаш, краяйи областейи къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш декхарийла я бокъонца наха кхоачам бергболчча боараме моттигерча бедалахи промышленни отходехи цIагIа леладу товараш (истолаш, табуреткаш, кухонни инвентарь, щеткаш, моарзагIаш, алтамаш, кхыдараш) хьаделга вIаштIехьдаккха а кхыча областешкареи, краяшкареи, республикашкареи хьакхухьаш дола уж тайпа товараш мамогга кIезигде а.

Союзни республикай Министрий Советаш декхарийла я республикана чухьарча культурно-бытовой гIулакхашта долеи цIагIа леладуи товараш хьадеш йолча производствона еш йола специализации кооперированнии тоаярах долча дешага 1959 — 1960 шерашка хьажа а чакхдаккха а, хIаьта СССР Госпланаца дага яьнначул тIехьагIа — уж товараш хьадеш йолча производствона республикай юкъара кооперировани тоаярах дола дош чакхдаккха а.

СССР Госбанка тIадиллад культурно - бытовой гIулакхашта долеи цIагIа леладуи товараш хьадеш йолча предприятешта совнархозаша, автономни республикай Министрий Советаша, краяйи областейи къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташа даьча дехарах уж товараш хьадеш йола производство шеръяра, керда техника балха юкъе яхьара, оборудованена модернизаци яра, производствона механизаци ярнеи цун технологи тоаярнеи шишу ха а йилла, дIаийца ссуда оттаяьча порядках юхалургдолаш кредит телилга.

ТIаийцача соцам тIа белгалдаьд арахецаш долча культурно-бытовой гIулакхашта долчеи цIагIа леладечеи товарий керда тайпаш дукхагIа хьадара, цар ассортимент шеръяра, дикал тоаяра предприятей безам дукхагIа тIатIоргболаш дола гIулакхаш.

* * *

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои Союзни республикай компартей ЦК-ай, Министрий Советий, парте крайкомий, обкомий, горкомий, райкомий, автономни республикай министрий Советий, краяй, областей, городий, районий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий, совнархозий, партийнии, советскии, боахамеи, профсоюзнии, комсомольскии организацей теркам тIабахийтаб культурно - бытовой гIулакхаш долеи цIагIа леладуи товараш дукхагIа хьаданза, укх соцам тIа оттаяь заданеш кхоачашъяяза, советски наха эшшача а деззача а тайпара дикеи, чIоагIеи хозеи товараш хIара предприяте арахецаргдолаш арахецаш йолча продукце дикал тоаяр духьа а, из арахецарга дIабода мах лохбар духьа а, фабрични марка сийдаккхар духьа а социалистически яхь йоаржаяза ярг ца хилара.

ЛЕНИНГРАД. Невская Дубровка яхача поселка дуккха хьалъеш латт культурно-бытовой гIишлоши чуIе цIеноши. Сийлахь-бокхача Октябра 42 шу дизара цIей кердача культуран ЦIагIа дездергда цIенош деча комбината болхлоша. Цу чу я йоккха зрительни зал, салоIа цIенош, художественни самодеятельноста кружокаша занятеш ергйола цIенош.

Сурта тIа: керда культуран ЦIа.

И Баранова сурт — ТАСС фотохроника

СОВЕТСКО-АВСТРИЙСКИ ЦХЬАНА ЯЬ КОММЮНИКЕ

5-ча октябре денз 15-ча октябре кхаччалца Австрийски Республика Федеральни Президент д-р Адольф Шерф официальни визитах СССР-е хиларах яьча советско-австрийски коммюнике тIа йоах, д-ра Адольф Шерфеи Австре паччахьалкхен кхыча деятелийи СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателаца К. Е. Ворошиловцеи СССР Министрий Совета Председателаца Н. С. Хрущевцеи, Советски Союзаи Австренеи юкъера гIулакхаш хьалха а хIанз а вIаши дагар дар кхетадеш а доттагIал чIоагIдеш а болча наькъаца дIахьош хилар белгалдоаккхаш, къамаьлаш хилар.

Коммюнике тIа белгалдаьккхача бесса, Н. С. Хрущевца даьча кхамало торо хилийтар лоархIамерча дунен халкъашта юкъерча гIулакхех хетараш вIаший дувца. Укхаза белгалдаьккхар дукха ха йоаццаш СССР-еи США-аи керте латтараш юкъера кхоахкам кIаьдбалари машар а церригача мехкашта юкъера гIулакхаш а тоаде торо хилийтари.

Федеральни Президента д-ра Шерфа СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. Е. Ворошилов ответни визитах Австре хьоашала вийхар. Из хьоашала вехар баркал а оалаш тIа а ийцар.

(ТАСС).

6 миллиони 820 эзари фуъ дехкад паччахьалкхенга

Парте XXI-ча съезда исторически решенеш кхоачашъеш Грозненски района колхозашеи совхозашеи 10-ча октябре 1959 шера 6 миллиони 820 эзари фуъ дехкад паччахьалкхенга, хIаьта социалистически декхараш 101 процент кхоачаш а даьд. ДIадахача шерарча цу ханаца нийсдича 1 миллион 585 эзар фуъ дукхагIа дехкад паччахьалкхенга.

Паччахьалкхенга фуаш дохкара план кхоачашъеш къаьстта дика къахьийгад ший социалистически декхараш 104 процент кхоачашдаьча «Новый быт» яхача колхозо (председатель нов. Карагичев), 115 процент кхоачашдаьча «Аргун» яхача колхозо (председатель нов. Понамарев), 106 процент кхоачашдаьча Горячеисточненски совхозо (директор нов. Максименко), 105 процент кхоачашдаьча Ермоловски птицесовхозо (директор нов. Сухомлинов). Иштта, 10-ча октябре района колхозашеи совхозашеи 1959 шера паччахьалкхенга баьца дааараш дохкара йола план 101 процент кхоачашъяьй.

Дерригаш а баьца дааараш дехкад паччахьалкхенга 27407 центнер. Паччахьалкхенга баьца дааараш дохкара дика толамаш даьхад ший план 110 процент кхоачашъяьча 1-гIа Мая цIерах йолча колхозо, 123 процент кхоачашъяьча «Аргун» яхача колхозо, 105 процент кхоачашъяьча «Новый быт» яхача колхозо. ССКП ЦК-а Пленумаи Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дузача деннеи сийленца накъа баха гIертача районерча совхозашеи колхозашеи лаьрхIад кхы а 1 миллион фуаши 5 эзар центнер дааараши паччахьалкхенга дохка.

МАГОМАДОВ,
ССКП Грозненски РК секретарь
ИНАРКАЕВ,
Грозненски райисполкома председатела заместитель

Районе хьалхле яьккхараш

Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дизара сийна доккха толамаш даьхад Шалински совхоза цхьоалагIча отделене механизатораша. Районе эггара хьалха уж йистебаьннаб гурахьа дув ялаташ дIадийнеи хьажкIаш чуийцаи.

Ялат дIадувш дика болх беш хиннаб трактористаш Ф. Михайлин, Н. Раззуваев, С. Межидов, сеяльщикаш М. Исмаилов, И. Сайдулаев, А. Исламов. Агрегатий болх цIаккха а ца социйташ ялат хьатIаккхухьаш хилар В. Солтаев, С. А. Садулаев, Д. Вадудов, З. Эльдаров. Гурахьа дIадувча ялата дика лаьтта тоадеш хилар А. Ломакин, И. Буриев, В. Хитцов, сменагIа йола заданеш 150—170 процент кхоачашйора цар.

ХIанз баьца дааараш чуэцаш, зябь оахаш ба отделене къахьегамхой.

М. ТКАЧЕНКО.

Машиннаькъа рационализатораш

Дукха рационализатораш ба Грозненски машиннаькъа отделенешка. Царна эггара керте латта гIулакх да кулгаца деча балхашта механизаци яр, хIаьта шоаш тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдар а.

Гудермесски локомотивни депо болх беш волча газосварщика В. Дмитриенко счетах пайдане йола массехк рационализаторски предложени я. Поршнеш кепа еттара цо енна рационализаторски предложени союзни лоархIам болаш я. Из опыт Iомае Казахстанера, иштта кхыйолча моттигашкара машиннаькъа болхлой баьхка хиннаб.

Кхы дуккха а ба цу тайпара рационализатораш Гудермесски депо. Царех ба нн. Макаров, Кабацкий, Богословский, кхыбараш а. Укх шера депо рационализатораша 100 совгIа предложени балха юкъе йоалаяьй.

Грознерча автоконтрольни пункта коллектив коммунистически къахьегама бригада цIи яккха гIерташ болх беш я. Массехк рационализаторски предложени балха юкъе йоалаяьй А. Гончарова, П. Зайцева, инженер йолча Терентьевас. Канцеви кранашта ремонт ярга, йода ха кIезигьяьй Гончарова еннача рационализаторски предложене. Гайкашта ремонт е лаьрхIа зажимаш яьй Зайцева. Цу предложенеша къахьегамхой болх аттагIа хулийтаргба.

Дукха рационализатораш ба Грозненски машиннаькъа дистанце. Грозненски Сийлен Доска тIа ваьккхав рационализатор Николай Винтеев. Къилбаседа Кавказски машиннаькъа рационализаторашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цо. Шпалоподбойкашта ремонт еча хана корпусачара статораш механически дIаоттайора. Хьалха кулгашца статораш хьайоахача хана корпус кхы болх бе пайдаца хиларах дIакхосса езаш хулар.

ХIанз мастерскера рационализатораш, болхлой спецодежда юттаргйолаш йола машин кийчъеши, хIаьта рельсаш цIенъеш йола машинаш кердайоахаши ба.

С. ВОРОНИН.

Шоай балха говзал дIа-юха йовзийт

Гудермесе железнодорожникий связисташта хьалхле лелаечар говзал дIайовзийташ хьагулвенна 40 саг вар. Аккумуляторни боахамга хьожаш а из дикагIа хургболаш тоабарга хьожаш а хилар хьагулбенна хинна электромеханикаш.

Электромеханик вола нов. Баев керте латтача коммунистически къахьегама бригадаца электромеханик нов. Колбасенко ший балха говзал дIайовзийташ къамаьл деш хилар. Шоаш балха даьхача толамий говзал ювцаш къамаьлаш дир «Терек» яхача станцерча электромеханика нов. Маркова а «Джалка» яхача станцерча нов. Богомила а.

Беррига хьагулбеннараш нов. Баева участкага хьожаш хилар. Автоматикеи телемеханикеи балха юкъе мишта йоалаю а хьежар уж.

С. ТЕМИРСУЛТАНОВ.

Партийни вахар

Баь болх бувцаш, дIахо бе безача балха план белгалъеш

Грозненски горпромторга партийни организаце отчетно-харжара собрани йолча хана къамаьл де аьнна дIаязвеннавар 19 коммунист. Къамаьл дир 15 араторо. Духхьал цу цифраша а хьахьокх мел доккха хьинар тIадахийта коммунисташа дакъа лоац партийни балхаца. Къаьстта белгалде дезаш да цар деш дола къамаьлаш кIоаргга чулоацам болаш, хьалхашка латта декхараш къаьгга довзаш хилар.

Дика кийчъяьяр партбюро секретара нов. Черкеса отчетни доклад. Бакъда, хIаьта а коммунисташа йоагг1ача тайпара критика а еш парторганизаце балха масса оагIорахьара анализ йир, дуккха кхоачашде дезаш дола дешаш гучадаьхар. Къамаьл ду коммунистка товароведа нов. Сысоевас. Цо дувц кхетама болх парторганизаце мела лелабаь хиларах.

— Геттара кIезига вIашагIбетт вай агитатораш, — йоах цо, — кIезига новкъостал ду вай царна. Цудухьа дукхагIа болча агитатораша лерттIа болх лелабац, беседаш а лекцеш а дика ешац. ХIанз дика моттиг я вай лекцеш еша нах вIашагIбетта, бакъда, цу лекцешка нах кIезига ух, цхьайолча хана коммунисташ а багIац лекцега ладувгIа.

Партийни бюро балхацара кхоачамбоацар лархIа дезаш да берригa коммунисташ общественни балха юкъе озаш хинна ца хилар, цхьабараштa шиъ-кхоъ гIулакх тIадуллар, хIаьта кхыбарашта цхьаккха хIама а тIадиллацар, из бахьан долаш цхьабола коммунисташ кхыметтел собранешка лерттIа къамаьл де а вIаштIехьа ца доалаш ба.

Отчетни доклада тIа белгалдаьдар горпромторго бархI бетта йола товарооборота план кхоачашъхьий, аьнна. Цунга хьежжа докладчико аьлар 44 тика шоай задани кхоачаш ца еш йисай, аьнна. Нов. Сысоевас йоах, цу гIулакха дукхагIа бехке яр торгови отдел я. Цхьадола товараш ший ханнахьа дIакхахьац тикашка. Школашка дешара шу доладеннад, бакъда тикашка школьний формаш яц, кхоачамболлаш формацара фуражкаш яц, кхыметтел Iай ювхо берий полтош а яц. Уж хIамаш вай горпромкомбината хьае йиш йолаш ма ярий цу гIулакха йоаггIача тайпара йоакхо йоре.

Дуккха кхоачамбоацараш гучадаьхар къамаьл даьча коммунисташа тикай заведующеща нн. Склярова, Кисилева, Давыдяна, Агаджаняна иштта кхыбараша. ЧIоаггIа критика йир торга кулгалхошта нн. Моставойнеи Агарановнеи, уж каст-каста тикашка ца ахар, тикашка доацача товарий йоакхо ца яр бахьан долаш. Цхьайолча хана цхьан тикашка товараш дукха хул, хIаьта вокх тикашка уж товараш вIалла доацаш хул.

— Тикашка хадданза эшаш мел дола товараш хургдолаш тоабе беза болх, — йоах тика заведующе нов. Склярова. — Вай дукхагIа йолча хана хьалхарча ах бетта дохка товар доацаш хул, хIаьта бутт йистебоаллаш хьатIадена товар дехка дала кхец.

Цу тайппара кхыдола кхоачамбоацараш а гучадаьхар коммунисташа, хIаьта уж дIадахара наькъаш белгалдеш предложенеш а тийлар. Дика вIашагIъелла чакхъяьлар из собрани. Партбюро секретарь юха а нов. Черкес хержар.

Дуккхача организацешка чакхйийннай отчетно-харжара собранеш. Горпромторга партийни организаце санна коммунисташа дика дакъа лоацаш, йоаггIача тайпара критика еш кхоачамбоацараш дIадахара предложенеш телаш партийни собранеш чакхйийнна моттигаш дуккха я. Грознерча партийни организацешка отчетно - харжара собранешка берригача коммунистех кхоалагIа дакъа къамаьл деш хиннаб. ХIаьта цхьайолча организацешка берригача коммунисташа а даьд къамаьлаш. Иштта коммунисташа дика дакъа лоацаш чакхйийннай собранеш цхьайолча юрташкарча парторганизацешка а. Красноармейски совхоза 1-ча отделене коммунистий собране хиннача 13-нех 10 саго къамаьл даьд.

Къаьстта теркал де дезаш да берригача коммунистий собранешка даь къамаьлаш, бокъонца партийни хьисапе боахама балха юкъера кхоачамбоацараш сихагIа дIадахара тIехьа даь хилар. Собранешка къамаьлаш даьраша чIоаггIа терко тIаяхийта дийцад производствана механизации автоматизации яра дешаш, продукцех дIабода мах лохбар, къахьегама овсарле лакхъяр, иштта кхыдараш а, вешта аьлча ССКП XXI-ча съездои парте Центральни Комитета июньски Пленумои хьалха даьха дешаш.

ЧIоаггIа критика яьй коммунисташа кердадар балха юкъе доаладара духьал болча кулгалхошта, технически прогресс хилара къовсам лелабеш боацарашта. Иштта № 7 йолча треста строительни управлене коммунисташа белгалдир цхьаккха пайда ца эцаш цхьайола агрегаташ складашка ядаш хилар, хIаьта уж лелаеш хилча монтажникий къахьегам аттагIа а къахьегама овсарле лакхагIа а хургйолаш хилар. Цхьабакъда, управлене начальник нов. Логунови керттера инженер нов. Рогачови цу гIулакха кIезига терко еш ба. ХIаьта партбюрос а могийт царна уж гIулакхаш.

Юрташкарча парторганизацешка отчетно-харжара собранеш дIахьо хургйолча ССКП ЦК-а Пленума еча кийчонца ювзаенна.

Къаьстта терко тIайохийт юрташкарча коммунисташа марксистско-ленински теори Iомаяра, политически агитаци дика лелаяра. Уж дешаш шерра дийцар Шелковской районерча, Ленина цIерахчеи, Каргалински районерча Менжински цIерахчеи колхозий парторганизацешка, хIаьта иштта совнархоза мехкдаьтта чакхдоаккхачеи химически промышленноста управлене энергетически контореи транспортни машинаш хьалъеча заводеи парторганизацешка а.

Дукха кхоачамбоацараш а нийслу лерттIа кийчо а яь собранеш ца еча моттигашка. Иштта «Советская Россия» яхача колхоза парторганизаце партбюро секретара нов. Басханова отчетно-харжара собране доклад яьчул тIехьагIа къамаьл де дIаволавала лоархIавеш цхьаккха а вацар. Ший хур дора собране председатель волча нов. Сусуркиева прени дIайолае гIерташ. Бакъда, кхы хIама вIаштIехьа ца а даьнна ше къамаьл де волавелар из цхьаболча коммунистшта критика а еш. Цул тIехьагIа къамаьл де безам бараш а дукха хилар.

Отчетно - харжара собрани парторганизаце вахарчухь боккха лоархIам болаш гIулакх да. Цудухьа лакхача боараме уж чакхъяхар хIара парторганизаце декхар да.

В. КОСТИН.

ДАЬХЕННА—ДУКХАГIА ДУЛХ

Хьакхий дулх даккхара шоаш тIаийца хинна социалистически декхараш республикерча колхозашеи совхозашеи кхоачашдара хетаяь яр Грозненски № 15 йолча шурий совхозе хинна ССКП Нохч-ГIалгIай обкомои министрий Советои вIашагIтеха республикерча дикагIа болча хьакхарч лелаерий совещани. Цига доклад йир Нохч-ГIалгIай министрий Совета председатела заместитель волча А. М. Слюсарева.

— Парте XXI-ча съезда исторически решенеш тIа белгалдаьккхад животноводстве эггара лоархIамегIа дола декхар дулхи, шуреи, фуаши, тхаи дIахо йодача хана дукхагIа Iалашдар долга, — аьлар докладчика. — Уж исторически решенеш кхоачашъеш ворхI шерарча планах дулх шозза дукхагIа даккхара доккхий толамаш даьхад Нохч-ГIалгIай республикерча колхозашеи совхозашеи. Духхьала укх шера хьалхарча кхаь кварталах дIадахача шера цу ханаца нийсдича 28 процент дукхагIа дулх дехкад цар паччахьалкхенга. Дулха юкъе а боккхача лоархIамера да хьакхий дулх.

Шоаш укх шера тIаийца лакхера социалистически декхараш дика кхоачашдаьд республикерча цхьайолча колхозашеи совхозашеи. 1959-ча шера нана хьакхарч лелаелга тоаденнад, хьакхарч лазарах йовлга кIезигденнад, дуккха а дикагIа леладу уж чуоттаяь кхоабилга. ДIадахача шерарчул 5,5 эзар дукхагIа хьакхий хурск кхеьый колхозашеи совхозашеи 1-ча октябре кхаччалца.

Хьакхарч кхоабилга а уж дIахо ебаелга а къаьстта дика лел Горячеисточнински совхозе. Дика кийчо яьй совхозо хьакхарч яхкара а Iоъь хурскаш хьалкхеяра а. Цу гIулакхо торо хилийтай укх шера 9 бетта дIадахача шера цу ханачул паччахьалкхенга шозза дукхагIа хьакхий дулх дохка.

Дика къахьийгад нов. Шиян керте латтача «Назрановски» совхоза хьакхарч лелаеча ферма коллективо а. Из ферма вIашагIъеллай укх шера февраль бетта. ХIаьта а ферма болхлоша дика къахьегар бахьан долаш цига хиннача 160 нана хьакхарчашкара хьалкхеяьй цхьа эзарнел дукхагIа хьакхий хурск. ХIаьта деннеи буси хIара хурска йола привес я 400 грамм.

Укх шера хьакхарч лелаяра эггара дикагIа толамаш даьхад № 15 йолча Грозненски совхозо. ДIабахача 9 бетта хIара нана хьакханна лаьрхIа 35 хьакхий хурск яьй цига. Цу гIулакхо торо хилийтай планах 6 эзар хила езача 9 эзарнега уж дIакхоачае. ХIанз чукхоабаш 3880 хьакха я совхозе. Уж хул дIадахача шера цу ханаца нийсйича 4-зза дукхагIа.

Мишта вIаштIехьадаьннад цу совхозерча хьакхарч лелаеча ферма коллектива уж толамаш даха?

— ДукхагIа бола тха хьакхарч лелаераш, — аьлар совхоза керттерча зоотехника нов. Шонина,—10 а кхы тIех а шу долаш из болх беш ба. Хьакхарч лелаяра эггара лоархIамегIа дола гIулакх да говза, шоай болх бовзаш бола болхлой ферма тIа хилар. Хьакхарч лелаяра дола керда хьисапаш кхухь болхлоша шоай балха юкъе. Масала, бIаьсти Iоъь хьакхий хурскаш ноаноех хьакъоастаеча хана царех 100—120 нана хьакха хургйолаш группаш ю. Уж свинаркашта тIачIоагIъю, бIаьсти денз гурралца лагерашка хул уж хьакхарч. Цига цIенача фега, дика хий долча, маьлхе цар хIама дикагIа а дуъ, хIаьта цунга хьежжа тоа а лу. Гурахьа хьакхарчех группаш ю, хIара группе 60—70 хьакха а йолаш. ТIаккха 7—8 дийнахьа уж цар аьрхIе кхувл. Юха а, яхка ха гарга гIорттаьлца лагере юс уж. Яхка 2—3 кIира дисача хана хьакхарч лелаеча фермашка чу йоалаю, хьакхарч лелаерашта дIа-юха а екъ, хIаранена 16—18 хьакха а луш. Яхка чуоттаьча нана хьакхарчашта къаьстта хул дуъа хIама. Цар Iоъь хурскаш дегIа низ болаш а хIама даара тIера а хул. 5—7 ди даьлча денз уж Iомаю кхерза мукх а минеральни дaараш а даа.

Дукха ба республикерча колхозашкеи совхозашкеи шоай болх дика бовзаш бола говза болхлой. Масала, шоаш хIаране лелаеш хиннача 21 нана хьакхех хIаранегара 18 хурск хьалкхеьый № 15 йолча совхозерча свинаркаша Т. Коротковас, М. Анидаловас. Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза нов. Шаламов керте латтача хьакхарч лелаеча ферма тIа 110 нана хьакхех хIаранегара 16,4 хьакхий хурск хьалкхеьый. Цига чуоттаьча хьакхарчашта юкъера лаьрхIача денни буси 400 грамм тIа а кхийттай.

Вай республике я шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачаш ца деш йола колхозаши совхозаши. Царех лархIа езаш я дIадахача шерарчул вогIа укх шера хьакхарч лелаяра болх чакхбаьккха Надтеречни районера 1-ча октябре кхаччалца 11-29 процент мара шоаш тIаийца декхараш кхоачаш ца даь Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Урус-Мартановски районашкара совхозаш. Цига хьакхарч лелаеш йола помещенеш во яр, царна тела дуа хIама эсала дар.

Къамаьл даьча Красноармейски совхоза керттерча инженера нов. Джамбулатова дийцар хьакхарчашта лаьрхIа болакаш дIаювлга боккхача пайдане гIулакх хилар. Цхьан гектара тIара боала мукхи болакаши вIаши нийс а яь цо хьахьекхар мел пайда болашагIа да хьакхарчашта лаьрхIа болакаш дIаювлга.

Совещане къамаьлаш дир № 15 йолча Грозненски совхоза хьакхарч лелаеча ферма бригадира Дорофеевас, «Дружба» яхача совхоза директора Куприенко, Сунженски района Кирова цIерахча колхоза председателa Наумова, Нохч-ГIалгIай опытни станце йоккхагIа йолча Iилман болхлочо Дагаевас, Нохч-ГIалгIай юрта боахама министра Андреева.

Совещане дакъа лаьцараш хьежар дукхагIа долча халача балхашта механизаци яьча № 15 йолча совхоза хьакхарч лелаеча ферма балхага. Цул тIехьагIа уж бахар Красноармейски совхозерча дерригача балхашта механизаци яьча фермага хьажа.

Хьакхарч лелаерий республикански совещане дакъа лаьцар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Сагаева.

Совещане дакъа лаьцараша Нохч-ГIалгIай республикерча хьакхарч лелаерашка берригa юрта боахама специалисташка кхайкарал дир хьакхий дулх дукхагIа даккхара шоаш тIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдара.

Сурта тIа: № 15 йолча совхоза дикагIа йола свинарка М. Анидалова хьакхарчашта даар оттадеш йоал.

И. Плиева сурт.

Керттера болх—сихагIа хьажкIаш чуэцилга

Берригача коммунисташа дика дакъа лоацаш чакхъяьлар Наьсарен районе 15-ча октябре хинна районни партийни отчетно-харжара собрани. Собране доклад яьча ССКП райкома хьалхарча секретара **нов. Тумгаева,** районни партийни организаце даь балхаш дийцар.

ЛоархIамера къахьегама толамаш даьхад районерча къахьегамхоша, дIахо белгалдаьккхар докладчико. Районе Iалаьмате дика хьажкIаш хьалкхеяьй, керда школаш хьалъяьй. швейни фабрика здани, иштта кхыйола гIишлош хьалъяьй. Хьалъеш латт йоккха электрофицированни инструментий завод, керда школаш, кхыйола гIишлош. Денгара-ди массаз дала вай парте а правительства а новкъостал дарагI дегIайоагIаш латт вай районера юрташ, къаьстта хоз а еннай, дегIа а енай райцентр—Назрань. Докладчико белгалбаьхар юрта боахаме болх беш бола цIи хеза болхлой: звеньевая Кусиева Зайдаг, БурокIалхарча отделене комбайнер Гагиев, Аьлти-Юртарча отделенен управляющи Мартазанов, иштта кхыбараш.

Района вахара юкъе дуккха кхоачамбоацараш хилар а дийцар нов. Тумгаева. Районе дIадийна эзар совгIа гектар кIа дара бахьан духхьал цхьа лазар хилар дац, из да ший ханнахьа ялат дIа ца дер, лерттIа гIулакх ца дар, кIа ший нормах дIа ца тассар. Аха езача 11 эзар гектара лаьттах 3 эзар мара аьхаяц районе. Совхозий кулгалхоша де деззача тайпара боахамашта доал ца дарах 3 бIаь совгI доккха а зIамига а бежани дуккха котамаши дайнад. Дика лелац шинна а совхозашка Iалаьмате дика хьийкъа латта 8 эзар гектар совгIа хьажкIаш чуэцилга а. ХIанз санна из болх дIахьойя Iана кIала яхар кхерам болаш да хьажкIий гIулакх. Райкомо хьажкIаш машинашца хьакха а хьокхаш чуэца аьнна доллашехьа а дукхагIа йола отделенеш хьажкIаш кулгашца чуэпаш я. Iалаьмате эсала болх бу кирпишкий заводо (директор нов. Гагиев), производственни план 64 процент мара кхоачашъяьяц цо. Ший доклад йистейоаллаш электрифицированни завод хьалъяр мела лелилга а медицински, торговлен, культура организацешка кхоачамбоацараш хилар а белгалдаьккхар цо.

— ДIахо йодача хана районни партийни организацена а берригача къахьегамхошта а хьалхашка латта керттера декхар сихха хьажкIаш чуэцар а, паччахьалкхенна ялат дIадалара план кхоачашъяр а, ноябреи-декабреи хургйолча ССКП Пленума сийленца накъа дахар а да — чакхдаьккхар къамаьл нов. Тумгаева.

Назранера электрифицированни инструментий завод хьалъелга Iалаьмате боккхача лоархIамера гIулакх хилар а хIанз укх сахьате совнархоза бехках из гIулакх тесса леладар а дийцар завода болхлочо **нов. Шибалдина.**

— Завод хьалъеча духхьал прораб хиларал совгIа Назране балхашка хьожаш саг вац — йоахар цо. Укхаза е участок а яц, участок Карабулаке я. Наггахьа мара стройуправлене начальник нов. Измайлов а вагIац заводе. Стройматериалаш ца хиларах хьаде балхаш доацаш ханаш йоах болхлоша. Райкомо цIенхаштта доал де деза дIахо йодача хана завод хьалъяра.

БурокIалхарча Юртсовета председатела **нов. Гагиева** белгалдаьккхар бахача наха цIенош хьалдара новкъостал де дезилга.

— Юрта боахам лелабарал совгIа, чубаха цIенош хьалделга а да леладе дезаш,— йоахар цо,— дукха болхлой ба тховнаш тIайилла хIама ца хиларах цIенош хьалдаь ца доахаш, хIаьта цхьабарий дараш пенаш хьалдеттачул тIехьагIа деха а дехад. Райисполком а къаьстта райпо а декхарийла я цу гIулакхага хьажа а Министрий Совете гIолла цIеноош хьалдерашта тхов тIа йилла хIама Iалашъе а. ЦIеноош деча совхоза болхлошта транспортаца новкъостал де дезилга а дийцар нов. Гагиева.

— Вай районерча дуккхача къахьегамхоша,— аьлар ССКП райкома секретара **нов. Мальсагова,** хьаьнала къа а хьегаш доккхий толамаш даьхад, дIахо йодача хана кхы дукхагIа хилийта деза уж. Вай декхарийла да соахка санна тIехьа а ца дусаш. 25-ча октябрага кхачале кIа дIадийна даккха. ДIаде дезача 8440 гектарах 340 гектар мара кIа дIадийнадац. Къаьстта эсала лел из болх БурокIалхарчеи ТIой-Юртарчеи отделенешка. Iалаьмате йоккха къахьегама котамо яьккхай «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевая Кусиева Зайдата. Цо доал даьча 42 гектар кхай тIара, хIара гектара тIара, 160—170 центнер йоалаш, хьажкIаш йоал. ХьажкIаш чуэцар совхоза болхлой керттера гIулакх да. Цу гIулакха берригa районе мел бола къахьегамхой оарцагIбаха беза. Машинашца, чехкагIа чуэца ез уж.

Районни газето дынз духьалара пропаганда эсала лелаяр а, БурокIалхара юртсовета председатель Гагиев маьждиг хьа а деллийта вагIар а, школашка дешаш гIалгIай йиIигаш кIезига хилар а дийцар райкома бюро члена нов. Иванова. Иштта белгалдаьккхар цо совхозашка дайна доахани котамаши теркал а ца деш, вIалла ший гIулакх из доацаш санна района прокурор Мухиев вагIаш хилар а.

СурхотIарча юкъерча школа директора **нов. Сакалова** школа политехнизаци яра эшараш ца хилар а «Чечингстроя» йоакхо ца яр бахьан долаш керда школа хьалъяь йоаккхилга тIехьдоалаш латтар а дийцар. СурхотIа первични партийни организаци ца хилар зене хилар а райкомо цу гIулакха лерттIа доал ца дар а белгалдаьккхар цо. Дийша а боацаш, болх а ца ховш бола нах культурно-просветительни учрежденешкара дIа а баьха, болх бе ховргдола дийша нах бахийта беза яхаш дийцар Сакалова.

Паччахьалкхенна ялати кхыйола юрта боахама продукташи дIадалара планаш кхоачаш ца яра а цхьаццайолча отделенешка наха дика балхаш ца дара а бахьан дукхагIа долча даькъе лерттIа болх вIаштIехьа а баьккха, болхлошта хьийгача къин лоархIам а баь, царна доагIар ший ханнахьа дIа ца кхачийтар да яхаш дийцар района прокурора **нов. Мухиева.** Хьийгача къих доагIар дизза дIакхачийтаро болхлой къахьегамцара безам совбоаккхаргба. Боахамий кулгалхой а партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацеш а декхарийла я цу гIулакха цIенхаштта гIахьожам лелабе. Iалаьмате боккха лоархIам болаш да социалистически рузкъа лечкъорашца лира къовсам лоаттабар. Прокуратуреи милицени хинна ца Iеш, ерригача общественноста а декхар да из. РайПо болхлоша Цокиевеи Бузуртановеи доккхий зенаш даьд. Из хургдацар райПо правлени уж фу нах ба а цар фу леладу а хьежа яларе.

Кхалнаха общественни вахара юкъе дакъалацарах а кхалнаьха бокъонах а лаьца къамаьл дир пенсионерка **нов. Досхоевас.**

— Районе дуккха ба дика балхаш деш гIалгIай а кхыча къамий кхалнах, бакъда кульгалхой болаш кIезига ба — йоахар Досхоевас. Кхалнаьха бокъо йохае гIертарашца къовсам лоаттабе а махулла кхалнах дукхагIа общественни вахара юкъе оза а беза. Геттара дIадаха деза дукха истий кхувлилга, йиIигаш деша ца ухийтилга, иштта кхыдола бокъо йоацараш.

Милицен районни отдела начальника **нов. Каплиева** белгалдаьккхар райПо кадрай гIулакх во леладелга. Болхлой хьоашал тIехьа балхашка ахийтаро паччахьалкхенна доккха зе деш хиларах а дийцар цо. Районерча комсомольски штабо болх эсала лелабарах кагий нах харцахьа лелаш дукха моттигаш нийслу. Назранера ресторан хулиганаш кхееш бола кIоаг ба. Ресторанах столови йича бакъахьа да. Харцахьара гIулакхаш лелаерашца лира къовсам лоаттабе декхарийла я, милици хинна ца Iеш, ерригa общественность а.

Болх ца беш дуккха маIа нах районе хилар а царна духьал лоаттабе беззача тайпара къовсам ца лоаттабар а белгалдаьккхар райфо заведующе **нов. Альтемирова.**

— Совхозашка бахаш бола цхьабола кагийнах саг йоагIача сакъерда болхаш санна, хоза вIашагI а беттaлуш, балхашка ухаре, боахама кулгалхоша болх лерттIа вIаштIехьабоаккхаре Iалаьмате дика тоалургбар совхозий боахам, хIаьта селла дукха (11-12 миллион сом) паччахьалкхен декхар а доалларгдацар совхозашка — аьлар нов. Альтемирова. Нагахь санна совхозаша хьажкIаш лерттIа чу а эце, паччахьалкхенна дIа а лойя, из декхар дIа а даргда, финансови хьал дикка тоа а лургда.

Районерча къахьегамхошта хьалхашка латтача доккхийча декхарех лаьца къамаьл дир райисполкома председатела **нов. Тебоева.** Цо аьлар: «ХIанз советски халкъ Октябра 42 шу дизараи ноябреи-декабреи хургйолча ССКП ЦК Пленумаи сийленца накъа даха хьинаре къахьегаш доаллача хана, доккхий декхараш кхоачашду района къахьегамхоша. Вай декхарийла да ханнахьа хьажкIаш чуэца, кIа дIадийна даккха, зябь аьха яккха, хьайбаш Iаьнгара даха йизза кхоачо е, бIаьсти дIаде фу кийчде...»

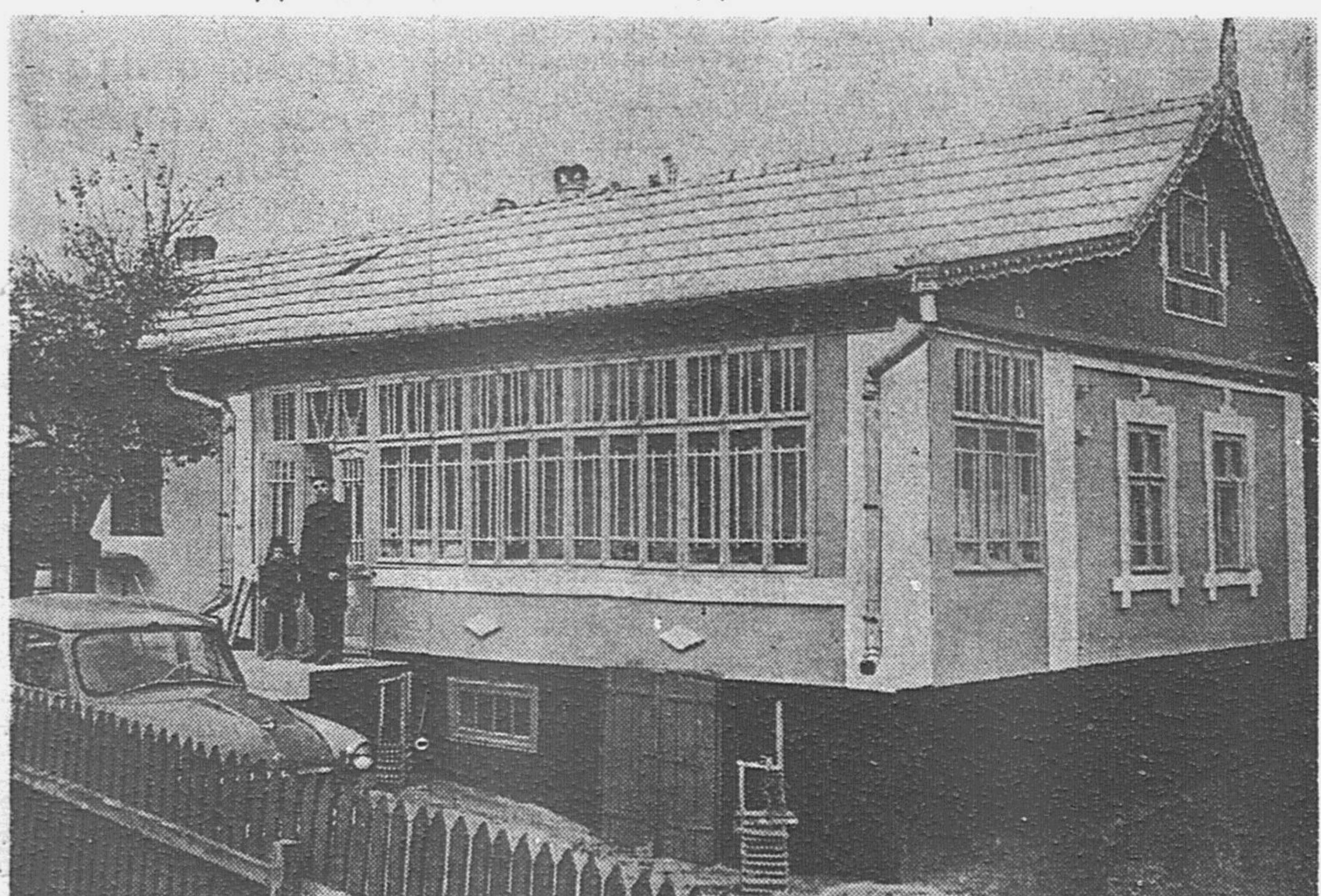
—Собране къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара **нов. О. А. Чахкиева.**

Собране тIаийцар района халкъа боахам а культура а дегIадахкарах йола резолюци.

* * *

Керда райком хержачул тIехьагIа хьалхара пленум хилар. Пленумо партен райкома бюро хержар. Партен райкома хьалхара секретарь харжав **нов. Т. А. Тебоев.**

ДИКАГIА ЙОЛЧА МОЛДАВСКИ КОЛХОЗЕ

СУРТА ТIА: колхозница В. И. Врагалева керда цIа.

П. Лисенкина сурт. ТАСС фотохроника.

Парте тIахьехамашта жоп луш...

Коммунистически парте XXI-ча съезда а июньски Пленума а решенеша дог ураоттадарца доккхий толамаш а доахаш, шоаш тIаийца социалистически декхараш тIехкхоачаш а деш, семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьегаш я МагIалбикера барзкъаш тегача ателье коллектив.

ХIара бетта, хIара кварталах валови а товарни а продукци арахецара йола производственни план тIехкхоачашъю цо.

Тха «Ателье-мода» коллектива шера йола план кхо бутт хьалха кхоачашъяьй. Социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагIа Попова Марияс кулгалдеш йола кхалнаьха барзкъаш тега цех.

Дика болх барца белгалбаьннаб цехера барзкъаш тегаш бола мастераш Водовозова Мария, Хамхоева Хади, Шареко Зоя, Бакланова Груня, Минаева Люба, иштта кхыбараш а. Цар хIара дийнахьа йола задани 150-160 процент кхоачашъю.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 42 шу дузача денна сийна «Ателье-мода» коллективо тIаийцад лаккхера социалистически декхараш, дикача качествах шера йолча планал дукхагIа валовой продукци 25 эзар сомеи товарни продукци 50 эзар сомеи арахеца, е 1959 шу чакхдоалаш 140 процент шера йола план коачашъе, аьнна, цу гIулакхаша торо хулийтаргья, ворхI шера план пхе шера кхоачашъе.

ХIанзалехьа цу коллективо планал совгIа октябра бетта 12 эзар сома продукци арахийцай.

Д. БУЗУРТАНОВ,
ателье директор.

ОКТЯБРА ЦIЕЙНА НАКЪА БОЛХ

ССКП ЦК октябра хьалхарча тIахьехамаша дог ураоттадаь къахьегаш я Грознен горпромкомбината коллектив. Къаьст-къаьста бола болхлой а, хIаьта коллективаш а шоайла социалистически яхье баьннаб.

Октябра хьалхарча социалистически яхье хьалха латт барзкъаш тегача цехера, сменни мастер А. Лимайкос хьалхле лелаю хIамаш тегача мастерий бригада. ХIанз из бригада я, совнархоза болхлошта балха тIадувхаду барзкъаш тегаш, Бригадацарча хIара болхлочо тIехкхоачашъю балха нормаш. Цу цехера мотористкаш Лидия Никулинаи Александра Лазовскаяи 1960 шера чотах къахьегаш ба.

Октябра цIейна дикагIа накъа яхара духьа шоай низ а хьинар а ца кхоеш къахьегаш я горпромкомбината ерригa коллектив.

1959 шера республика колхозашеи совхозашеи юртбоахама балхаш дарах йола

СВОДКА

Районий цIераш	Хьувкъам чуэцар проц.		Ялатийна лаьрхIа гуйран дIаюв культураш проц.	Зябь ахара проц.
	хьажкIаш	гидуаргаш		
Наурски	97	100	101	68
Надтеречни	96	90	91	83
Гудермесски	92	100	100	81
Грозненски	85	100	78	65
Урус-Мартановски	85	59	39	73
Шелковски	81	100	71	40
г. Грозни	74	—	64	48
Ачхой-Мартановски	67	38	59	65
Каргалински	67	100	51	39
Сунженски	64	96	57	78
Курчалоевски	59	87	57	128
Ножай-Юртовски	55	61	70	50
Шалински	55	74	33	55
г. Малгобек	43	85	60	30
Саясановски	37	69	—	—
Назрановски	21	40	23	32
Первомайски	20	90	58	122
Веденски	17	55	72	4
Советски	14	—	48	—

* * *

Республика колхозашеи совхозашеи хьажкIаш чуэцара балхаш мела леладу. Къаьстта чIоагIа тIехьадисад уж чуэцара гIулакх Советски района колхозашка, 1317 гектар чуэца езача 184 гектар мара чуийцаяц. Иштта тIехьайиса я Веденски района сельхозартелаш а, 2330 гектар чуэца езача 399 гектар мара чийцаяц цар. Назрановски района совхозаша укх пхе дийнахьа 400 гектара тIара мара хьажкIаш чуийцаяц. Цу районашка йолаш йолча механизмаех пайда эцац, хIаьта берригa болх бе могаргдолаш бола нах балха ара а баьхабац.

Гидуаргаш чуэцара ерригa ханаш чакхъяьннай, цхьабакъда цхьайолча колхозашеи совхозашеи уж чуэцара гIулакх тIехьадоах. ШоллагIча пятидневках вIалла а чуийцаяц уж Веденскии Саясановскии районий колхозаша, хIаьта Ножай-Юртовски района колхозаша пхе дийнахьа 5 гектар мара чуийцаяц. Укх тIеххьарча шинкхаь дийнахьа ерригa гидуаргаш чу а ийца паччахьалкхенна дIалургйолаш вIаштIехьа даккха деза.

Гурахьа дIадувча ялаташта дикагIа йола ханаш дIайолхе а колхозашеи совхозашеи уж дIадувлга тIехьадоах. ХIанз а вIалла ялат дIадийнадац Саясановски района колхозаша. Советски районе 808 гектара тIа мара дIадийнадац. Ялат дIадера чIоагIа тIехьайисай «Ингушски» совхоз, хIаьта Назрановскии кхыйолча районии совхозаш а.

Шортта доакъар кийчдаьд хьайбашта

Ножай-Юртовски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза колхозникаша шоай социалистически декхараш кхоачашдеш доккхий балхаш даьд хьайбашта доакъар Iалашдара.

Хьайбашта доакъар Iалашдара дикача балхаца белгалъяьннай бригада Имхажиева, план 110 процент кхоачаш а еш, хIаьта Лорсанова бригадас план 115 процент кхоачашъяьй.

Шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачашдеш ба колхозникаш. 590 тонн йол кийчъергья, аьнна тIаийца декхар тIехкхоачашдаьд колхоза къахьегамхоша.

Хьайбашта доакъар кийчдеш дика болх беш хиннаб колхозникаш Керимов Хьамид, Оздарбиев Дукулу, Элиев Эжирхан, Саадуева Кока, кхыбараш а.

С. ИСМАИЛОВ.

25 ОКТЯБРГА ЧУИЙЦЕ ЯХА ХЬАЖКІАШ!

Нормаш 3,5-зза кхоачашъю

МоллагІча участке дика болх беш я Ножай-Юртовски района А. Шерипова цІерах йолча колхоза комсомолец Сераждин Илисханов керте латта № 1 йола комсомольско-кагирхой бригада.

Октябра хьалхарча социалистически яхье коммунистически къахьегама бригада цІи яккха гІерташ болх беш я из бригада. Балха тІехьависа цхьаккха саг вац цу бригаде. Ший нормаш кхоачашъечарех мара алац цар «тІехьависар».

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 42 шу дизара сийна хьажкІаш чуэцача доккха толамаш доахаш ба цу бригада болхлой.

Шоай низ ца кхобеш дика болх беш ба Абуезидова Хама, Хамидова Серижа, Гогиева Хавани, Бачаева Селгери, кхыбараш а. Шоай нормаш 3—3,5-зза кхоачашъю цар. Дика болх беш уж хилар бахьан долаш 40 гектара тІара хьажкІаш чуийцай цар. Бригада берригача болхлоша 150 гектара тІара чуийцай хьажкІаш.

ХьажкІаш шийй ханнахьа чуэцар мел лоархІам болаш гІулакх да а ховш уж чуэца арабаьннаб 65—75 шу даьннараш а. ГІадамех хьайоах цар хьажкІаш, 120—150 процент план кхоачаш а ю. Царех ба Абуезидова Падам, Мусаева Элимат, Эльжуркаева Аза, Эльдарова Сима.

Комсомольско - кагирхой бригада членаша йоачан йолаш денош долча хана клуба, хьайбай помещенешта ремонт еча новкъостал ду, хІаьта сомий гаьнаш дІайогІ. Комсомольцаша 8 эзар совгІа га дІаегІай, доахан чудоахкадеча отара ремонт а яьй, иштта кхыдола балхаш а ду.

Доккха балхаш да цу бригада коллективо де лерхІараш. Комсомолкаш бола мехкарий шурий-товарни ферме дояркала баха а, кагирхоша хьайбаш доажаде 'а лерхІ.

С. ИСМАИЛОВ.

Шелал тІакхачалехьа чуэца еза хьажкІаш

Шалински районерча «Джалка» яхача совхоза къахьегамхой Сийлахь-бокххача Октябра 42 шу дизара сийна шера социалистически яхь а йоаржаяь доккха къахьегама толамаш доахаш ба. ХІанз царна хьалхашка латта керттера декхар мамогга сихагІа шоаш хьалкхеяь хьажкІаш чу а ийца, лаьтта цІен а даь, ахар да.

ХІара дийнахьа хьажкІаш чуэца 400—600 саг араволл. Царна юкъе хьалхле лелаеш я бокххийча наьха звено. Масала, № 1 йолча бокххийча наьха звено болх беш ялх саг ва. Чуэца езача 20 гектарах 8 гектар чуийца баьннаб уж, хІара гектара тІара 20 центнер а йоаккхаш. Цу тайпара звенош кхы а я цига. Сахимова Османа звенос 20 гектара тІара, хІаьта Боршигов Ома звенос 42 гектара тІара хьажкІаш чуийца яла йоахк.

ХьажкІаш чуэца чІоагІа новкъостал ду лор нов. А. Т. Осипов керте латтача райбольница коллективо.

Дукха ха йисаяц шелал тІакхача. Цу кІезигача хана цхьаккха фийг ца боабеш шоай ханнахьа хьажкІаш чуэцар — из да совхоза берригача болхлошта хьалхашка латта декхар.

Н. ТРЕГУБОВ,
«Джалка» яхача совхоза кертера инженер.

Гектар тІара 165 центнер хьажкІаш йоах

«Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделенера Кусиева Зайдата звено Наьсарен районе меттел ерригача республике а цІи хеза я. Гектара тІара 60 центнер фуал яьха хьажкІаш кхее тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара дика къахьийгад звено болхлоша. Кагирхоех я из звено. Къонача болхлоша цхьаккха хІама кходаьдац шоай дош кхоачашдара. Шозза оасар даьча кхай тІа дика хьажкІаш кхеяьй цар.

ТІеххьарча деношка хьажкІаш кхаьчайий хьажа каст-каста участке ухар звено членаша Белакиев Махьмад, Торшхоева Эсет, Торшхоева ХІажар, Шибилова Лида, иштта кхыбараш а. Безаме бІархьежар уж сомача гІадамех йоахкача йоккхийча хьажкІашта. Цхьанне 100 центнер, вокхо 140, коалагІчо ерригa 160 центнер яргья гектара тІара, яхаш шоайла къамаьлаш дора цар. ХьажкІаш дика хьийкъай. ТІаийца декхараш кхоачашдаьлга ховш да. Цо дог гІоздоах. ХьажкІаш хьаяха еза ди тІакхачарга чІоагІа са тувсар мехкараша. Уж чуийцача мара ховргдацар гектара масса центнер яргья. ХІаьта а, из ха безам чІоагІа бар.

Дукха са тиса ди тІаккхаьчар.

— Кхоана хьажкІаш хьаяха арадовл вай, — аьлар Зайдата Белакиев Махьмадага, цигахьа, шоашта юхе бахача вай мехкарашка Іурре а арабовла алалахьа, укхазахьа бахарашка аз аргда.

Дукха ха ялалехьа берригача мехкарашта дІахайра из. Іуррехьа а ерригa звено араьлар хьажкІаш хьакха. Кадай болх бора мехкараша. Цхьаболчар марсашца хьахьокхар, вокхар кучкаш а еш хьалъувттайора. КІаьд валар вІалла хо а лацар, болх дика дІаболабелар. Цхьан гектара тІара 165 центнер томараш тІара хьажкІаш йоал. Уж цар лийрхІачарел дукхагІа я. ЛерттІа Іунал даьча кхай тІара цу тайпара бокхха хьувкъам чуэц. Мелла хало лейнаяле а социалистически декхар кхоачашдаьд. ДІахо йодача хана кхы а дикагІа болх а беш сихха хьажкІаш чуэцаш боахк уж.

ХьатІадоагІача шера кхы а дикагІа хьажкІаш кхеяра шоай бола низи говзали тІаяхийта дага ба Зайдат а, цун звеноцара болхлой а.

О. БУЗУРТАНОВ,
(тха собкор).

СихагІа хьажкІаш чуэцара...

Барт тайна, цхьагІо йолаш къахьегарца белгалбаьннаб МагІалбикерча «Ингушски» совхоза 5-ча отделенера болхлой укх тІехьарча хана.

459 гектара тІа дІайийна хинна хьажкІаш чуэцаш «КУ-2» яха шиъ комбайн я отделене. Цар тІа болх беш ба механизатораш Б. Хамхоев, М. Котиев. ХІара сменах йола хьажкІаш чуэцара план тІеххкоачашъю говзача къонача механизатораша. Дийнахьа 25 гектар хьажкІаш хьакха езача 3,5—4 гектар хьокх царех хІаране.

Дика къахьег комбайнаш тІара токе хьажкІаш дІакхухьаш болча шофера Яндиев ИсмаІала, трактористa Саутиев Махьмада. Цар бехка цІаккха а сеца латтац комбайнаш.

Кулгашца хьажкІаш чуэцилга нийса вІашагІделлад отделене. Массехк полеводчески звеноша цхьана чуэц цхьан звенос къахьийгача кхай тІара хьажкІаш, тІакха—вокха кхай тІара. ХІанз хІара болхлочо дийнахьа цхьацца тонн хьажкІаш йоахаргйолаш яхь лелаю звеноша шоашта Бекбузарова Калимат, Хамчиева юкъе. Дика къахьег Хамхоева Роза, АсмаІе, Яндиева Роза, иштта кхыбараша. Царех хІаране 50—60 а кхы дукхагІа а пунт хьажкІаш чуэц хІара дийнахьа. ХІанз, гуйран балхаш сихденнача хана болхлошта новкъостала баьхкаб бокхий нах а. Царна юкъе ба 60 шу даьнна Яндиев ИбрахІим, 70 шу даьнна бола Бекбузаров Илез, Картоев Іаддарахьман, иштта кхыбараш.

ЧехкагІа гуйран балхаш йистедаха гІерташ сихбенна боахк укх деношка 5-ча отделенера болхлой. 25-ча октябре ерригa хьажкІаш чуэцара балхаш чакхдаха лаьрхІад цар.

П. ГАГИЕВ.

Педагогически института студентий новкъосталца

Кхаь дийнахьа хилар Нохч-ГІалгІай педагогически института студенташ Ассиновке хьажкІаш чуэцача новкъостал де баха. Шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьийгача студенташа цу кхаь дийнахьа кхо бІаь гектарал совгІа хьажкІаш чуийцай.

Къаьстта дика къахьийгар историко - филологически факультета гІалгІай групперча студенташа А. Мальсагова, А. Мамилова, И. Дахкильгова, Е. Бзаевас, И. Наурбиева. Царех хІаране дийнахьа 820—845 килограмм хьажкІаш чуэцар. Из хул шин нормал совгІа. Царел дукха тІехьа ца бусаш хьабаьхкаб хІара дийнахьа 750—760 килограмм хьажкІаш хьаьха бола студенташ Агиев, Хаматханов, Мальсагов, Азиев, Зязиков, иштта кхыбараш а.

Студентий дика болх белгал а боаккхаш Ассиновскерча колхозо царна ахчан совгІаташ а колхоза сийлен грамота а еннай.

Студенташ цІабаьхка арабовлаш уж накъа баьхача колхозникаша чІоагІа баркал аьлар царна. ХІаьта, дІахо йодача хана а цар шоай шефство иштта дІахьорг хиларах шоаш дог тийша хилар а дІаккхайкадир колхозникаша.

Х. ГАЛАЕВ.

ФЕЛЬЕТОН
Долакха-Юртара керда „такси“

Малх делкъийгара дІалайжа лоамашта тІакхача гаьно бар. Цо мехкадеча лиро гобаьккха хьажкІий кхаш дошо дерзадаьдар, царна юкъе геттара Іаьржа хетар трактораша гурахь а тІайоагІача бІаьсти а дІадувргдолча ялаташта аьха дада лаьтташ. ЧІоагІа безаме, дог гІоздоаккхаш, сурт дар гобаьккха гуш хиннар.

Тракторист Алиханов Джабраил а вар цу суртага хьежаш. Массаза а шийна гуш долча хІаманга даьнна бІаргаш бе-башха ца хеташ хьежаш хул цу хІаманга. Джабраила бІаргаш а хьежар иштта бе-башха ца хеташ. ЦІаьхха сийрдабаьлар цун ши бІарг. Кхашта дехьа, теІача метте уллача Къилбаседа-ХІирий АССР-рерча Зильги (Тоасолта-Юрт) яхача юрта тІалаттар уж.

Бакъдар аьлча, из юрт а цунна денна бІарга а гуш уллаш-м яр, яле а цох бІарг кхийтача къаракъ мала безам эттар Джабраила. ХІаьта, из тІавагІа «Беларусь» из юрт а е Джабраила керта чу есса уйла а хьашт доацаш хийцца кхай тІа шийй болх беш лелаш яр.

Шийй уйлах цхьан юккъа кхеравелар Джабраил. «Гучавоале фу дергда?» — аьлар цо ше-шийца. ТІаккха дего аьлар: «ХІанзалца гучабийннарашта фу даьд? Кхы мала тахан духхьашха буллаш ба из никъ».

—Из а даьра да бакъ-м, аьнна, юххера кхала гучайоалаш велавелар Джабраил.

Да а дар из бакъ. ХьалхагІа гучабийннарашта даь хІама а дацар. Цхьабакъда, август бетта тІеххьарча деношка шийй трактор лаьлла Зильге а ваха шийна мамогга къаракъ а менна бригаде юхавоагІаш вола тракторист Дахкильгов новкъа кІалтІаьннача тракторо букъ а бийна хІанз а Берса-Юрта больнице улл. ХІаьта, совхоза кулгалхошкахьара-м хІанзалца болх юкъах а буташ трактораща къаракъ мала а кхыча шоай гІулакха а ухача трактористашта даь цхьаккха а таІазар дацар.

Из дагадера Джабраила, дагавера ши ди хьалха сагагара бокъо а йоацаш ше лелаеча «ДТ-54» яхача тракторца хьунагІа ваха хинна 1-ча бригадера Гаракоев Ахьмад а. Цо даьчунна юхе хІанз Джабраила дагадехар вІалла дош а дацар. ХьунагІара дахча дахьаш ше цІавоагІаш новкъа гІолла веча бІаргагор кхераш гурахьа дІадийнача кІи кхай тІа гІолла трактор а лаьлла цхьа гектар ялат доадаьд Ахьмада. Джабраила цу тайпара зе дергдац.

«Кхай тІа гІолла хІана вода е даьла наІалт хиларг — йоахар цо «Беларусь» хаьхка ше Зильгегахьа чутиллача хана, — ер санна никъ хилча».

Эггара хьалха юрта трактор бІаргаяйнача хана санна цецбаьнна хьежар Зильгера нах тика пенех бат дІа а гІерта латтача «Беларусага».

Тика чура гоал а вувлаш араваьнна Джабраил трактор тиках чакхяьнна мара дІаяха йиш йоацаш чІоагІа латташ хиларах дог а тийша юха чуволавелар. Цу ханна трактора тата а хеза из дІахьежача цун яр санна йола цхьаькха «Беларусь» тІайоагІаш латтар. «Са яр йий хьогІ из» аьнна хийтар цхьан сагах ши саг хеттал вехача Джабраила. Цхьабакъда, цун яр ше дІаоттаьча латтар. ХІаьта, вокхо ше йоаггІашехь кІал латтача трактора тІа а кхийтта гІертта меттах яьккхар.

— Аьъ, вошшийна вир, фу де воалл хьо? — аьнна, тІаведар Джабраил.

Ассалам Іалейкум — аьнна, тІера Іоваьлар тракторист. Из вар цхьоалагІча бригадера Шебилов Суламбик. Из вайза а вайза Джабраил воаставелар.

— Іа фу леладу?—хьаьттар Джабраила.

— Со-м Берса-Юртара воагІа, Іайха леладер дувца Іа, — аьлар вокхо.

— Со къаракъ мала венав. Кхы хаттар дий хьа?

— Болх юкъах а бита къаракъ мала ух шо? Тоаденнад шоллагІча бригада гІулакх, — аьнна велавелар Суламбик. Дика кеп хинна вар из а.

— Аьъ, сох хьа фу ала йиш я? Хьо сол а гаьнагІа ваха ма воагІий, — аьлар Джабраила.

— Со-м Шахмарзас бокъо а енна вахавар.

Оаш аргда ма товра уж гІулакхаш Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза Шебилов Шахмарза управляющи волча Долакха-Юртарча отделене хиннадале. ХІанз семилетка хьалхарча шера декхараш кхоачашдеш хьинаре къахьегаш боахкача советски наха юкъе товш деце а цига хила-м хиннад уж. ХІаьта, Шахмарза Наьсарен района а республикански а газеташ тІа вийцав. Цудухьа хІанз дукха вувцаргвац вай из.

Шахмарзас бокъо а енна, шийй гІулакха Берса-Юрта а ваха цига менна къаракъ кІезига а хийтта Зильге кхы а мала дагахьа тиканна тІавенавар Суламбик.

— Се Шебила-наькъан валаре со а вена хургвар цунгара бокъо а яьккха, — аьлар Джабраила.

— Шебила - наькъанах хьа фу ала йиш яр, — аьнна тІавийрзар Суламбик.

— ХІама ала валлац со-м,—аьлар Джабраила.

— ТІаккха са тайпах хІана дувц Іа?

— ТІа хІана чувх хьо, со кхераве воалл, хьо, — аьнна, Джабраил дІагІертар цунга.

— Воалл!

Цигга дІавашагІ летар шаккха а. Хьанна хов нах юкъе а лийлха къаракъо кІедж йоахийта цар цІий шелденна децаре уж цигга вІашагІбовргбарий а.

Цхьабакъда, шоллагІча дийнахьа Долакха-Юртарча наха Суламбикеи Джабраилеи еха батамаш чІоагІа ийрча хетар. ХІаьта, Суламбика трактора дов хинначара хьийдда йоагІача хана, тІехьашкарча чарха камера хеца а енна хьамча чарх Іоежа хиннай. Из Іоежайий тІавагІача Суламбика ца а ховш кхаь чархаца трактор бригаде кхаьчача чІоагІа цецбаьннабар трактористаш. Цул совгІа кхы а сакхаташ хиннадар шинна а трактора.

— Царна хІанз доагГІача тайпара таІазр дергда — йоах совхоза болхлоша.

Цхьабакъда, Шебилов Суламбикаи, Алиханов Джабраилаи, Гаракоев Ахьмадаи совхозо оттаяь акташ ТІой-Юртара кІиранна никъ бича а Наьсарен района прокурорага дІакхачанза я.

Тешаш хургда вай уж цига дІакхоачаргхиларах а трактористаша, «такси» санна, совхоза тракторaш къаракъ мела а кхыча гІулакхашта а дІа-юха хехкаргйоацаш прокурора де доаггар дергхиларах а.

А. ГАНТЕМИРОВ.

ХьатІадоагІача шера ялаташ хьувкъийтара

Укх гурахьа 3250 гектара тІа ялаташ дІаде план оттаяьй колхозе, царех 100 гектара тІа перекрестни хьисапе дІаде дезаш да уж. Юхедисача лаьтта тІа дІаде лерхІ ялат духхьала. Цул совгІа бІасти дІадувча ялаташта лаьрхІа 2700 гектар зябь аха а еза. ХІанзалехьа ши эзар гаргга гектар зябь аьхай, иза ахар сихденна дІахьош а да. Ялаташ чу а ийца, мукъадаьнна лаьтташ чехка оах. Перекрестни хьисапе ялат дІадера план тІеххкоачашъяьй. «ДТ-54» яхача 9 тракторо 23 сеялка лелаю, пхе тракторо кхоккхеи, йиъ тракторо шишшеи. Перекрестни хьисапе ялат дІаде торо хилац юхедисача лаьтта тІа довкъех из уллаш хиларах.

МалагІа пайда хул колхоза перекрестни хьисапах ялат дІадувш хиларах? ДІадахача шеро хьахьекхад цу хьисапах дІадийначa фийг болча ялатий хьувкъам, ши-кхо центнер вешта дІадийначул дукхагІа хулилга. Иштта хьувкъам чакхбаккхара духьа минеральни удобренеш а етт лаьттаех. Азоти, калийи дукха долаш да уж, хІаьта фосфор кІезига я. Цудухьа хьувкам лакхбара фосфорни удобренешца тоаду оаха лаьтта. Станицана дукха гаьна доацаш ухка колхоза лаьтташ сланцех да. Уж тоадеш, цар тІара хьувкъам лакхбара Іана хана моттигера удобренеш ехк оаха. ДІадахача шера кхо эзар тонн йиллар, укх шера а иззал юлларгья.

Гурахьа а бІаьсти а дІадувча ялаташта лаьрхІа лаьтта 25—27 сантиметр кІоарга оах. Лаьтташ лоаман довкъашка дадарца хало оахалуш дале а механизатораша нормаш кхоачашъю. Дика къахьег тракториста нов. С. Банченко. ХІара денна балха норма 130 процент кхоачашъю цо.

Ялат дІадувча ерригача 9 тракторо хІара сменах йоагІа нормаш кхоачашъю. ССКП ЦК Пленума сийна къахьегама вахте а этта, къаьстта доккхий толамаш доахаш, дийнахьара балха нормаш тІеххкоачашъеш къахьег цхьаболча механизатораша. Къаьстта доккхий толамаш доах тракториста нов. Н. Хитайлова. Дийнахьа нормах 35 гектар дІае езача дІаюв 50 гектар. Цул дукха тІехьависац тракторист В. Еременко. Дика болх бу тракториста Н. Попова а.

Шозза - кхозза дисковани, культиваци еш, макха боаккхаш лаьтта тоадаьд колхозо. Цу гІулакхаца кхоачаще гІерт колхозникаш шоаш хьатІадоагІача шера хІара гектара тІара ткъо центнерал совгІа ялат чуэцаргда, аьнна денна дош. Укх шера а во хьийкъадацар колхозе ялаташ: хІара гектара тІара 18 центнер чуийцай. Ала деза, дІадахача шера прекрестни хьисапах 700 гектар мара дІа ца йийнача укх шера 1400 гектар дІайийнилга. Иштта дІадийнача ялата хьувкъам ши-кхоъ центнер лакхагІа хул. Цу гІулакхо а шийга доагІача даькъе новкъостал дергда колхозо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара.

Гуйранара ялаташ дІаде дезаш дола лаьтта, хьажкІаш чуэцанза дар мара ца дусаш аьха даьннад.

Доккхий къахьегама толамаш даьхар А. Заидченко кулгалдеча кхоалагІча тракторни бригада.

Планах 400 гектар лаьтта тІа ялат дІаде дезача 420 гектара тІа дІадийнад цо. Дика тоадаьча лаьтта дІадийнад дикагІча сортах дола кІа.

ХІанз трактораштa дика техническ ремонт яьй цу бригада механизатораша. ХьажкІашта кІалхара лаьтта мукъа даллалца йолча хана Сунженски довкъий босашка аьхкий доаханна шорта доакъар хургдолаш тІехо лаьтта а аьха, магар, суданка, эспарцет яха баьцаш дІае лерхІ колхозо. Бригада из декхар дика кхоачашду.

Гурахьа дув ялаташ чуийцачул тІехьагІа мукх дІабийна хиннача 250 гектара тІа силоса лаьрхІа хьажкІаш дІайийнаяр колхозо. Уж дика хьахиннай. Цхьан гектара тІара 250 центнер силос яргья. Цо торо хулийтаргья хьайбашта кхоачам хиллал силос Іалашъе.

Колхозникашка йизза торо я дерригa гуйранара балхаш чакхдахарца ССКП ЦК Пленума сийленца накъа баха.

А. ТИМОШЕНКО,
Сунженски районера «Победа» яхача колхоза агроном.

АЛМА-АТА. Іалаьмате дика летай «Горный тигант» яхача пригородни колхоза Іажий бешамаш. Колхоза дикагІа йолча бригадаша хІара гектара 200 центнерага кхоачаш сомаш боах.

Сурта тІа: «Горный гигант» яхача колхозе укх шера чуийца Іажаш хоржаш боахк.

П. Кудряшева сурт.
ТАСС

Совхозашка премеш мишта тела еза

ХьатІайоагІача ССКП ЦК Пленуме дувцаргда дІахо йодача хана юрта боахам тоабарах дола керттера декхараш. Юртбоахама продукци дукхагІа йоаккхилга, из яккхарга дІабода мах лохбелга, колхозашкеи совхозашкеи къахьегама овсарле лакхъелга — уж а кхыдола а ССКП XXI-гІча съездо оттадаь декхараш кхоачашдарца дувзаденна да юрта боахамерча болхлоша материальни безам дукхагІа хургболаш къахьегаргдола гІулакх тоаделга. Материальни совгІаташ тел алапеш тІатохарца а премешца а. ХІаьта а, совхозий болхлошта телача премей системе доккхий кхоачамбоацараш хилар а шийй гІулакх цо дизза кхоачашдеш ца хилар а бахьан долаш, из гІулакх тоадергдола наькъаш дувца безам ба са.

Шоайла вІаший бувзам а боацаш, премеш телаш массехк система я хІанз совхозашка. Масала, кхашка балхаш деча болхлошта телаш йола премеш, царга лелае дІаеннача участкашкара оттаяьча планал совгІа яьккхача продукце хІара центнерах тел. Цу система кхоачамбоацар фуд аьлча, хьувкъам баккхара йола план кхоачашъяь яле а, планал совгІа продукци ца яьккхача болхлошта преме хьисапера материальни совгІат ца луш хилар да. ХІаьта, звеношта, бригадашта, фермашта, отделенешта йола планаш совхоза дирекце увттаю, цу тІа а, баьннача хьувкъамга хьежжа хІара шерра-шера хувца а хувц из. Долче, планаш оттаеча хана гІалат вала а тарлу. Цудухьа, кхыметтел шоай участкашка боккха хьувкъам баьккхача болхлошта а дукхатІча хана премеш лац хІана аьлча цар планал совгІа продукци ца яьккхандаь. Климатически ханаш дика эттача вай мехка цхьайолча районашка бакъдар аьлча, планаш тІеххкоачаш а ю тІаккха болхлошта дикка премеш а тел. Масала, 1956 шера ши миллион сом гаргга премеш еннай Казахски ССР совхозашкарча болхлошта. Цхьабакъда, хІара шера вІаштІехьдалац ялаташ дика хьувкъилга. Кхашка балхаш деча болхлошта совгІаташ телара гІулакх дика вІаштІехьа ца хилар хьахьокх укх бакъдолчо а: совхозерча болхлой алапех кхо процент гаргга мара яц премеш.

Хьайбаш леладеча болхлошта телаш дола совгІаташ, шура яккхара, хьайбаш тоадара, тха даккхара, иштта кхыдолча балхашта йола нормаш тІеххкоачашъярах совнагІа алапи луча хьисапе тел дукхагІча даькъе. Оттаяь нормаш тІеххкоачашъюлургья, нагахьа санна, вайна махарра, кхашка балхаш деча болхлоша Іалашдеча доакъарий йоккха база ца хуле. ТІаккха, кхашка балхаш деча болхлой къахьегамаи хьайбаш леладеча болхлой къахьегамаи юкъе чІоаггІа бувзам бале а, цар къахьегамхошта совгІаташ телара системашта юкъе хила беззаш бола бувзам бац.

1957 шера денз совхозашка кердача порядках тел премеш кулгалхоштеи, специалисташтеи, гІулакхерча нахаи. Паччахьалкхенна продукци (ахчанца лоархІаш) дІаялара план цхьа процент тІеххкоачаш массаз ю, бетта доагІача алапех 20 процент совгІата лаьрхІа ахача тел кулгалхоштеи специалисташтеи. Цул совнагІа, планал тІех совхоза баьннача пайдах 12 процент декъ царнеи гІулакхерча нахаи. ХІаьта, цудухьа каст-каста укх тайпара а нийслу совхозе: болхлошта телац премеш, хІаьта кулгалхоштеи, специалисташтеи, гІулакхерча нахаи уж тел.

Цу тайпарча порядко планаш лоха оттае дог оттийт цхьаболча совхозий кулгалхой. ЦІена уйлаш йоацаш болча наха боахам дегІабоалабара бокъонца йолаш йола торонаши кхоачамаши къайла а кхухьаш продукци йохкара йола план атта тІеххкоачаш а яь, планал совгІа пайда баккхар духьа тайп-тайпара харцахьара хІамаш а къайленаш а лелаю. Кокчетавски областерча «Урожайный» яхача совхоза директора Н. Е. Золина 1959 шера арадаьннача № 7 йолча «Совхозное производство» яхача журнала тІа язъяьча статья тІа духхьала хьайоах: «Продукци яккхара а планах дІадахийта оттадаьчунца нийсдича ахча кходара а йола план кхоачашъярга хьежжа мара алапи луш ца хиларо продукци яккхара йола план лакхъяь а дІадахийта оттадеш дола ахча совдаьккха а керттера алапеш дизза дІалулгеи премеш телилгеи вІаштІехьдаккха дог оттийт цхьаболча болхлой». Ульяновски областерча «Сызрански» яхача совхоза 2-гІча отделене управляющи волча нов. Большанина йоах: «Нийса дале а деце а совхоза (отделене, ферма) хІара кулгалхочун материальни безам ба шийна план кІезигагІа хилийта, хІана аьлча из атта кхоачаш а тІеххкоачаш а яь, шийна преми эца бокъо яккхар духьа. Цу тайпара порядок паччахьалкхенна пайдана яц, хІаьта цудухьа хувцанза а яргьяц».

Цул совнагІа премеш телаш хІанз лелаеча системаца кхы цхьаькха а да доккха кхоачамбоацар. Планал совгІа хьатІаденача пайдаех луш дола 12 процент дІадекъача хана премеш лургьярий спискана юкъе кулгалхойи специалисташи хинна а ца Іеш производственни план кхоачашъярца цхьаккха а гІулакх доацаш бола гІулакхера нах а хул. Масала, Московски областерча «Птичное» яхача совхозе 500 сомагара денз 2990 сомага кхаччалца премеш тийннай экспедитора, счетоводашта, кассира, завхоза секретарь-машинисткана, уборщицана, кладовщика, директора машина шофера, и. кх. дІ. Из ца ховш хинна а цкъа мара хулаш а хІама дац. Ставропольски краерча «Горячеводски» яхача совхозе бригадир йолча Т. А. Мирзоновас шийй письмо тІа язду: «ХІара шера пайда тІабоагІа совхоза, хІаьта цхьадола дакъа болхлошта телача премешка а дода цох. Хьан ийю премеш? Уж ийю боахама кулгалхоша, бухгалтере багІача счетни болхлоша, секретарь-машинистка, тайп-тайпарча складашкарча кладовщикаша, хІаьта из продукци шоаш хьаеш бола вож болхлой цу юкъе хилац».

Совхозашка пайдаш хьадеш болча болхлошкара дІамелъиккхача болхлошта планал совгІа пайда барах совгІаташ телар бахьан долаш производствера къахьегамхой чІоагІа раьза ца хилар нийса да. Цар яхачунга ла ца дийгІача дaргдац.

Къаьст - къаьстача болхлошта премеш теларал совнагІа, дика болх барах совгІаташ тела оттадаьд ерригача совхоза коллектива а. Болх дика лелача совхозашка директора фонде дІатІаязду планах даьча пайдашцара е продукци хьаярга дІабода мах плахачул лохбарах кходаьча ахчанцара йиъ проценти планал совгІа даьча пайдашцара 40 проценти. Производственни болхлошта шера доагІача алапех пхе процентал тІех яц из фонд. Цу тайпара фонд йиллара совхоза коллектив раьза я, хІана аьлча цунцара ахча дІаухийт производство шеръярга, керда техникеи дикагІа йола опыти балха юкъе яхьарга, чуІе цІенош планал совгІа хьалдарга а долаш дарашта ремонт ярга а, хІаьта иштта берий учрежденешкеи, столовеш, клубаш кийчъяргеи, физкультурни гІулакхашкеи, болхлошта, специалисташта, гІулакхерча наха премеш теларгеи, царна материальни новкъостал даргеи, дом отдыхи санатореи баха царна путевкаш эцаргеи.

Положенех совхоза директора фонд вІашагІйолл паччахьалкхенна дІалуш а нарядах йохкаш а йола продукци хьаялара йола план кхоачашъяьча а тІеххкоачашъяьча а, кхашкареи доахангареи йоала продукци дІаялара план кхоачашъяьча а, хІаьта иштта продукци яккхарга дІабодача маьха плани пайда бара плани кхоачашъяьча а болхлошка. Мадарра аьлча, коллектива хьалхагІа доагІар совгІаташ, къаьст-къаьстача кулгалхоштеи специалисташтеи доагІачул. ГІулакх кхыча тайпара латт. Цудухьа, пайдаш даьча дукккхача совхозашкарча кулгалхоштеи специалисташтеи премеш еннай, хІаьта директорски фонде ахча дІатІадахийтадац РСФСР-е гІолла аьлча, масала, 1957 шера пайдаш а деш шу чакхдаьккхад 1.040 совхозо, хІаьта цу фонде ахча дІачуденнадац 381 совхозо мара. Цхьабакъда, пайда баьча дукхагІ йолча совхозий кулгалхошеи специалисташеи премеш ийцай. 1958 шера 18 миллион сом совгІа пайда баьча Саратовски областерча «Ершовски» яхача совхоза бокъо еннаяц коллектива совгІат далара ахча хьожаде, кулгалхоштеи специалисташтеи премешта лаьрхІа 982 эзар сом ахча дала бокъо енна йоллашехьа а. Из дерригa ахча дІа ца луш диса хиннадале а (ца ховш), хьожадаь хинна хилар бакъда.

Премеш телара гІулакх тайп-тайпара а нийсхо йоацаш а хилар сенца кхетаде деза аьлча, цу деша хьакъехьа яь решенеш тайп-тайпарча ханашка а тайп-тайпарча бахьанашца а тІаийца хиларах кхетаде деза. Цудухьа хІанз совхозашка материальни совгІат далара йола порядок продукци дукхагІа яккхар духьа лоаттабеча къовсаме коллектив кхотаяра а боахамо пайдане болх бара а гІо дергдолаш яц, хІаьта из хувца а еза.

Кхы цхьаькха доккха кхоачамбоацар а да премеш теларца. ХьалхххагІе а оттаьча инструкцеш тІеи положенеш тІеи долла хІама яздаь даьннад, хІаьта е совхоза директора а, е профсоюзни комитета а, е болхлой собране а цар тІара цхьаккха хІама хувца йиш яц. Цхьабакъда, тІеххьарча шерашка совхозий директораштеи профсоюзий комитеташтеи керда йоккхий бокъонаш еннай производствона кулгалде, хІаьта а болхлой балхах безам болийтара царна материальни совгІаташ тела шерра бокъо ца хилар бахьан долаш совхозий балхаш тоаде йиш йоацаш да.

ХІанз бокъонца гуш да, **материальни совгІаташ телара порядок овлангара денз хувцанза ярг ца хилар. Тхона хетачох, хІара кулгалхочоа, специалиста, болхлочоа къаьст-къаьста премеш телаш йолча системa когаметта ерригача коллектива премеш тергйола цхьа система оттае еза.**

Вокх производствайл эргаш ба юрта боахам цига сезонах болх беш хиларца а боахамо баьча балха шера цкъа мара бригадашкарча, отделенешкарча, фермашкарча, мастерскешкарча, гІонна йолча предприятешкарча болхлоша а ерригача коллективо а хьегача къих. **Тхона хетачох шин формах тела еза премеш: совхоза директора фондацареи алхха премеш телара йолча фондацареи.** Цхьанахьара хьатІааха дезаш да уж фондаш вІашагІйохкаргйола ахча: пайдаех е продукцега дІабода мах лохбарах еча отчисленех а паччахьалкхенна продукци дІаялара план кхоачашъяьяле из дІаяларах хьабеннача маьхацара яьча отчисленех а. Цу шинна а фонда чу цхьатарра хьежаде деза ахча. Цхьанне чу хьежадеш а вокхан чу ца хьежадеш а хила йиш яц.

Совхоза фонда доал де йиш яц боахама директореи болхлой комитетои мара. Нийса дац, масала, Казахски ССР Министрий Совето 1959 шера дика болх баьча совхозий фондашкара хьа а даьккха, 30 миллион сом ахча во болх баьча боахамий зенаш нийсдар духьа дІадахийтар.

Фермай, отделеней, бригадай, цехий, мастерской, гІонна йолча предприятей болхлоштеи управленчески болхлоштеи премеш екъара гІулакх коллективо ше леладе деза. Из де бокъо я дирекцеи болхлой комитетеи.

Болхлой собране е производственни совещание дувца деза дош, цу ханна теркалде деза фермерча, цехерча е бригадерча къахьегамхоша продукци йоаккхаш а пайдаш деш а хьийгакъа. Нагахьа санна, гІулакх иштта дІаоттадойя, боахама гІулакх тоадар духьа коллективо беча балха лоархІами бехктокхами лакх а лургба нийсхо ца хилар дІа а даргда. Къаьст-къаьстача болхлошта юкъе екъаш йола премеш шера хІара болхлочо ийцача алапега хьежжа екъа еза. Шийй норма кхоачаш ца яьча, къахьегама дисциплина телхаяьча, иштта кхыдола лартІара даьнна гІулакхаш леладаьча болхлошта премеш вІалла ца луш йитара е из кІезигъяра дош коллективага шийга къестадайта бокъо яла еза. Шеко яц, цу тайпара коллективо шийй болх лелабеш хилча дисциплина йоацаш а болх цІена ца беш а бола нах дикагІа кхетаберг хиларах.

СовгІаташ телара порядок хувцар — бокъонца дика баьча балхах йоагІаш йола вож премеш дІаяха еза яхилга дац. Тхона хет доагам, электроэнерги кхоярах, машинаш ца талхийташ лелаярах, авареш йоацаш болх барах, иштта кхыдола дика балхаш дарах а телаш йола премеш, уж телаш йола порядок кхы тІа тоа а яь, йита еза, аьнна.

Совхозашкара премеш телара система тоаелга — сихха кхоачашдинза даргдоацаш декхар да. ХІанз совхозашкарча балхашта эшшача тайпара а хургья из, хІаьта ворхІ шера план кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама цо чІоаггІа новкъостал а дергда.

В. ЗАКЛАДНОЙ,
юрта боахамеи заготовкайи болхлой а гІулакхерча наьха а профсоюза ЦК къахьегамеи алапеи отдела заведующи.

ЧIоагIлулда Финляндеи СССР-еи доттагIал!

ХЕЛЬСИНКИ. 16 октябрь. ТАСС корреспондента **П. Коновалова** хоам бу: Селхан Тампере «Финляндия — Советски Союз» яхача Общества 15 шу далара хетаяь торжественни собрани хилар.

Финлянде правительства цIерах моаршал а кхайкадеш къамаьл дир собране министра А. Корсимо, цо белгалдир «Финляндия — Советски Союз» яхача Обществос доттагIален гIулакхаш тоадара, иштта тайп-тайпара мехкашта юкъера безам а тешам а тоабара тIехьа дика болх баь хилар.

ЧIоагIа терко тIаяхийта ладийгIар цига хиннараша «Финляндия — Советски Союз» яхача Общества председатела госпожа С. К. Кильпе яьча докладага.

Иштта собране къамаьл дир «СССР — Финляндия» яхача Общества правлене председатела профессора нов. А. И. Маркушевича. «Финляндия — Советски Союз» яхача Обществона моаршал а кхайкадеш, кхы дIахо а шинна мехкарча къамашта юкъера доттагIал чIоагIдеш лелабеча дикача балха керда толамаш даха низ лулба. аьлар цо.

ШОТЛАНДСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ХАЛАЧА ХЬАЛА ТIА Я

ЛОНДОН, 15 октябре. (ТАСС). Шотланде промышленноста цхьацца дола доакъош халача хьала тIа хилар белгалдоакх тред-юнионий Шотландски конгресса Генеральни совета меморамдуме.

Генсовето къаьстта кодаду «берригача болхлой итлагIа дакъа дIалоацаш йолча» кемаш деча промышленностера хьал. Меморамдумо белгалду цу гIулакхо «дог тIоздоаккхаш» ца хилар.

БОЛГАРИЙ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Димитровградера Сталина цIерагIа йола химически комбинат.

Болгарски телеграфни агентства сурт.

США хинна авиацйони катастрофа

НЬЮ-ЙОРК. 16 октябрь. (ТАСС). «В-52» яха атомни герз тIадола американски бомбардировщик гIетта лелача хана лотаянна Хардинсберга (Кентукки штат) гаьна йоацчаш Iо а ежа ехай.

Американски телеграфни агентствос беча хоамах, из авиационни катастрофа хиннай селхан «В-52» яха бомбардировщик гIетта лелаш горючи чудоттача хана. «КС-135» яха самолет-заправщик цIаьхха иккхай, из бахьан долаш бомбардировщик «В-52» ехай.

ХьалхагIа баьча хоамах виъ летчик вийнав цига.

КИТАЕ ВЕРТОЛЕТАШ Е ЙОЛАЯЬЙ

ПЕКИН. 16 октябрь. (ТАСС). Синьхуа агентство беча хоамах Китае «Вихиь-25» яхача марках йола вертолеташ дукха арахеца йолаяьй.

Лакхала урагIъяхаргеи, сухалгеи, безагIа мухь бахьаргеи диллача из вертолет кхыча мехкарча дикагIа йолча моделел эсалагIа яц.

Герз доацача дунен тIа—тIемаш хургдац

18 сентябре Генеральни Ассамблее ше къамаьл деш новкъоста Н. С. Хрущева хьакхайкаяь массане а цIендаь герз дIадаккхара йола советски план ювца йолаеннай ВIашагIкхийттача Къамий Организаци (ООН). Дерригача дунено къаьстта теркам тIабохийташ я хIанз из машар безаш йола СССР программа. МалагIа соцам бергба Ассамблея, кхы хье ца еш кхоачашъергйийкьогI советски предложенеш?—цунна сахьувзаш да хIанз дунен тIа мел долча мехкашкара дуккха миллионаш дола адамаш. Из тамаш а яц. Йоккхача Советски мехка инициативо чIоаггIа тешам беннаб халкъашта, цIаккха а хургбоацаш общества вахара юкъера тIом дIабаргхиларах.

Адамий истори хьадоладелча денз цIаккха а хIанз, вай хана миссел чIоагIа машар эшаш ха хиннаяц. Атома, космически ракетай, электроника зама—Iилмеи техникеи дегIадоаларадна йола Iалаьмате йоккхий торонаш енна Iийнаяц. Цунца цхьана цо хьахилийтаб унзара ракетно-атомни тIема кхерам. Мишта юхатохаргба тIема кхерам, мишта Iалашдергда наха машаре, сатийна вахар? Советски предложенеша хьахьокх из декхар кхоачашдара эггара дикагIа а тешамегIа а бола никъ.

Диъ шу ха а йилла ерригача паччахьалкхенашкара герз дIадоаккхаргдолаш предложени еннай Советски Союзо. Из фу яхилга да аьлча, эскараш мукъахеца а тIема гIирс хьабелга сацийта а деза яхилга да. Долаш дола ядернии, ракетийи, химическии, бактериологическии герз цIендаь дIа а доаккхаргдар, кердадар цIаккха хьадергдоацаш соца а дуларгдар. Кхыча паччахьалкхенашкара тIема базаш дIайоахаргьяр, тIема министерстваши генеральни штабаши дIайоахаргья, тIема гIулакх Iомадеш саг хургвац.

Герз ца хилча тIом булургбацар цхьаннега а. Герз доацача дунен тIа тIемаш хургдацар, хIана аьлча уж хьадеш дола бахьанаш дIадаргдар. Дунен халкъашта юкъерча вахар чура дохаргдоаца закон а хинна дIаоттаргдар дерригa дешаш машара наькъаца къестаделга.

Советски паччахьалкхено машар безача арахьарча политика генеральни никъ лелабеш хилар бахьан долаш да СССР керда инициатива дIайолаяр. Цо тешшаме хьакхьокх социалистически капиталистически паччахьалкхенаш машарца яхара принцип лелае дег тIара безам болаш СССР йолга. ТIом хьоабе, кхыча паччахьалкхений территореш хьалувца е герз хьаделга сихде безам болча наьха классаш е группаш яц Советски Союзе. Тешшаме а ца хувцалуш а машар бахьан долаш къовсам лоаттабеш я социалистически паччахьалкхений строй.

ХIанз лаха хала да массане а цIендаь герз дIадаккхара хьакъехьа Советски Союзо яь предложенеш Iалаьмате бокха лоархIам болаш хилар бакъ ца деш вола цхьаь цаI воккха политик е общественни деятель. Уж предложенеш дег тIара къоабалъяь тIаийцар машар безача дерригача мехкашкарча халкъашеи паччахьалкхений правительствашеи. ЙоккхагIа йолча малхбузехьарча паччахьалкхений викалаша дIаьалар советски план дикка а цIенхоштта а Iомаянза ярг ца хилар. Теркалде мегаргдолаш да, масала, Советски правительства предложенеш «дика уйла тIаяхийта а бокъонца а Iомае еза» аьнна белгалдаьккхача США паччахьалкхен секретара Гертера къамаьл. Советски предложенеш цIенхаштта а чIоагIа уйла яь а Iомаяра тIахьийхар Инде премьер-министра Нерус, Индонезе президента Сукарнос, Англе кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Ллойда, Канада кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Грина а кхычар а.

Боккха лоархIам болаш да. герз дIадаккхара дош кхоачашдара шоай берригa низ тIабахийтара СССР Министрий Совета Председателеи США президентеи барт тар. Цу барт таро йиш хулийтаргья соглашени е.

Генеральни Ассамблее къамаьлаш даьча дукхагIа болча делегаташа дика могайир советски предложенеш. Нийса къамаьл дар «хIалаквеш болча тIема кхерам дIабаккхар духьа, хIамаш хьаеш дола Iалаьмате дукха низаш миллионаш долча адамий вахар тоадарга хьожаде йиш хургйолаш, тIема гIирс кийчбара балех адамаш мукъадахар духьа массане а цIендаь герз дIадаккхара дош кагий а доккхий а мел долча мехкашта чIоагIа хьашт долаш хилар» белгалдаьча Дане кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Крага даьр.

Герз дIараккхаро общества вахара юкъе тIом ца хилийтарал совгIа Iалаьмате йоккха атто лургьяр халкъашта. ЦIендаь герз дIадаьккхача, дуккха итташ миллионаш бола нах шоай дезалех юхаккхетаргбар. Мукъабаьнна атома низ адамий вахар тоадарга гIоргбар. Кир увзеи космос караерзаеи мара эшаргьяцар ракета.

ТIема гIирсаш кийчдарга дIадаха Iалаьмате дукха ахча шоаш хьегача къих текхаш хьабоагIа хIанз Европаи, Азеи, Американ, Африкаи дуккхача районашкара нах. БIаь миллион саг совгIа бола нах вахар тоадара къахьегачара баьхаб сихбаь тIема гIирс хьабаро, дукха адам доагIаду дарбаш де, деша йиш йоацаш, доккхийча дикаех баьхаб уж. Чот яь варгвоацаш дукха ахча дода хIанз тIема гIирсашка. Дукха ха йоаццаш США президента Эйзенхауэра духхьал хьааьлар, цхьайола бомбардировщикаш хьаярга американски правительство дIаухийта ахча, уж оззал дошув а телаш ийеш хилча царех гIоргдар миссел да, аьнна. «Б-58» яха американски бомбардировщик 47 эзар фунт еза я, хIаьта цун мах 27 миллион доллар гаргга ба. Долче, цу самолета цхьан фунтага 568 доллар дода. Дошо фунта мах 560 доллар ба.

ХIара шера дерригача дунен тIа тIема гIирсага дIаухаш дола ахча, укх тIеххьарча шерашка 100 миллиард долларал совдаьннад. Нагахьа санна из наха эшачунга дIадахийтача ховргдар доацча гIулакха тIема гIирсаш хьадарга дIа а ухийташ мелла дукхача рузкъах доал адам. БIаь миллион долларах хIара шера хьалде йиш я 10 миллион цIа, 50 эзар школа, 10 эзар больница. Цхьан шера французски правительства тIема гIирсага дIадохийтача ахчах Франце юрташка бахача наха мелла тIулакхаш дулургдар хьажа аьнна массехк шу хьалхагIа «Ла терр» яхача французски газето лаьрхIача гучадаьннад, цу ахчах, берригачча мехкарча хIанз фатагена лампаш йоагаеча районашка электричество чуйилла а, массайолча юрта водопровод йилла а, 100 эзар километр дIаьха юрташка наькъаш дахка а, ахархошта 200 эзар цIа хьалде а, цIагIара хIамаш эца 200 эзар сага пособи дала а, ха яхача ахархоех 700 эзар сага пенси тела а йиш хургхилар.

ЦIендаь герз дIадаккхаро йиш хулийтаргья массадолча мехкашка мел эш чуIе цIеноаш хьалде. ЧуIе цIенош ца тоъаш дукха мехкаш да хIанз а. Iалаьмате дукха мах боакхх кварти-рах, къаьстта Франци, ФРГ, кхыдараш санна долча европейски мехкашка. ШоллагIа дунен тIом лаьттача шерашка 700 эзар цIа дохадаьд Франце, царех дукхагIа дараш хIанз а тоаданза да. Кхыметтел тIом лаьттача шерашка вIалла зе хиланза йолча ВIашагIкхийттача Штаташка а гаьнна тоъаш дац чуIе цIеноаш. ЛаьрххIа даьча хоамех, 15 миллион американцаш тишача, чухийрцача цIеношка бах.

ЦIендаь герз дIадаккхаро чIоагIа торо лургья Iалаьмате йоккхий Iилмани технически проекташ кхоачашъяра. Мукъабаргбар хIанз тIема балхаш деш бола Iалаьмате дукха Iилмахойи специалисташи. Iилмахоша юкъа къахьегаргдар адамашта юкъера рак, дега дола лазараш, кхайкор санна дола доккхий лазараш дIадахар духьа. Цар юкъа къахьегаргдар космос караерзаеш, атомни энергех машара гIулакхашта пайда дикагIа эцаш, дунен халкъашта юкъе торговли лелаяра, паччахьалкхенашта юкъе экономически культурнии бувзамаш лоаттадара.

Къаьстта чIоагIа дог тийша тIаийцар советски предложенеш экономически кIезига дегIадаьхкача мехкашкарча халкъаша. Из тамаш яц. «Гана таймс» яхача газето яздечча тайпара, нагахьа санна герз дIадаккхарах мукъадаьннача ахчах цхьадола дакъа кIезига дегIадаьхкача мехкашка дIадахийтача Азенеи, Африканеи, Латински Американеи керда зама хьаелларгхилар бакъда.

Каст-каста дувцаш хабараш хул Малхбузехьа, дуккхача капиталистически мехкашка экономически халонаш оттаргья герз дIадоаккхе яхаш. Масала, «Хальбекс амте венстреблад» яхача датски газето тешавеш язду: «ЦIендаь герз дIадаккхаро Малхбузехьарча паччахьалкхений экономика хIалак а ергьяр кегар а бергбар». Иштта долий из?

Мадарра аьлча сихдаь герз хьадаро кхы тIа а чIоагIду капиталистически паччахьалкхенашта юкъера экономическии социальнии къовсамаш. Цо кIезигду бахача наха хьатIауха пайдаш, финансаш кегаю, ахчан мах лохбу, чухьара а арахьара а рынок зIамигъю. ХIаьта герз дIадаьккхача, налогаш дикка кIезиглургья, тIаккха наха дукхагIа хьашт хургда товараш. ТIема гIирсашка дIауха ахча соцадаьчул тIехьагIа, граждански производствои строительствои шеръе йиш я. Цо вахар тоадеча шортта бе болх хулийтаргбар наха. Производствашка деш дола балхаш совдаларо йиш хулийтаргьяр кIезига дегIадаьхкача мехкашта экономически новкъостал дара план кхоачашъе, дунен халкъашта юкъера торговли шеръе.

Герз дIадаккхара дош хаьдда а майрра а къоастаделга белгалду советски предложенеша. Цу деша хьакъехьа хьалхагIа переговорашка хинна еррига духьаленаш дIаяха йиш хулийт цо.

Герз дIадаккхара хьакъехьа хIанзалца барт вIашагIа ца кхетийташ новкъадаьнна хинна дош — тIахьожам оттабелга дар. Из новкъарле дIаяккха йиш хулийт кердача советски предложенеша. 18 сентябре Генеральни Ассамблея сессе ше къамаьл деш СССР правительства керте латтачо белгалдаьккхар, массане а цIендаь герз дIадаккхаро цхьадолча даькъе герз дIадоаккхилга дувцача хана яь еррига духьаленаш дIайоахаргхилар а деррига герз чулоацаш бизза тIахьожам оттабара никъ мукъабоаккхаргхилар а. **«Нагахьа санна герз массане а цIендаь дIадоаккхилга вIаштIехьадоале, —** йоахар Н. С. Хрущева, — **тIахьожам а лоаттабергба цу тайппара, массанахьа а бизза а.** Паччахьалкхений къайлакххахьа хIама хургдац: царех цхьаккхе а вIаший духьалдаккха герз долаш хургьяц, тIаккха шоашта товча тайпара тIахьожам лоаттабе йиш хургья контролерий».

Советски предложенешка дика белгалъяьй герз дIадаккхара тIехь лоаттабеча тIахьожама формаш. Цар тIаьннад, массайола паччахьалкхенаш юкъе а йолаш вIашагIйоллаш йолча дунен халкъашта юкъерча тIахьожама органга хилда нийса тIахьожам лоаттабара эшаш мел дола материальни хьалаш.

Из долла хIама иштта доллашехьа а дикка тамаш йолаш хабараш да. кхоачамболлаш тIахьожам оттабеш яц СССР предложенеш, яхаш, цхьаболча Малхбузехьарча хьакимаша а газетий органаша а дувцар. 6 октябре Владивостокерча къахьегамхой митинге ше къамаьл деш Н. С. Хрущева бокъонца болча тайпара цIаьхха а хьабовзийтар тIахьожама хьакъехьа Советски Союзо лаьца никъ. Цо аьлар: «Цу деша хьакъехьара вай никъ геттара дика бовзаш ба — вай цIенхаштта а нийса а тIахьожам лоаттабартахьа да. Цудухьа цецвоах, вай предложенеш шоаш ювцаш уж дика хилар шоаш бакъдешехьа а, еррига паччахьалкхенаш чулоацаш бола тIахьожам бац цар тIа бувцар ала гIертача США-рча цхьаболча политически деятелаша дувцача хабараша.

Советски правительства ВIашагIкхийттача Къамий Организаце дIачуенна предложенеш дикка йийшар атта тешаргва вай предложенешка бокъонца бола тIахьожам оттабелга дувцаш хиларах».

Советски предложенеш — цхьаболча герз дIадаккхара духьала болча моастагIаша ювццача тайпара хила йиш йоацараш дац. Хоадамболлаш а де йиш йолаш а дола хIамаш белгалдеш я уж. Советски предложенеш нийса хилар бакъдеш язду, масала, французски журналиста Эрмана «Либерасьон» яхача газета тIа. Советски плана тIа да, яхаш язду Эрмана, «Iалаьмате лоархIамера керда хIама — бокъонца долаш долча хьалий чот а яь, малхбузехьарча державай наькъа гарга бахаб. Лаьттанцарча тIема низашка диллача СССР-га совле хила мег яхаш бахьанаш а доахаш, малхбузехьарча паччахьалкхенаша дIадаккха ца тига атомни герз хьалхагIа дIадоаккхилга дIадехара когаметта, Хрущев кийча ва кхыдола тIема низаш хьалхагIа кIезиг а даь, цул тIехьагIа деррига а цIендаь дIадахара барта ваха. ТIаккха ядерни герзи, ракеташи, самолеташи эггара тIехьагIа мара дIаяргьяц. Из нийса гIулакх да».

Машар безаш мел долча адамо дог доах керда тIом хулийтаргбоацаш дола наькъаш белгалдеш йола, нийса а хоадамболлаш а йола советски предложенеш Генеральни Ассамблея хьаллацар. Халкъашта дагалаттар кхоачаш хила дезаш да. Тешшаме, герз доацаш хила деза дуне.

Н. АРКАДЬЕВ.

Студентий ансамбль

Нефтяной институтa клубе репетици яр. Дукхачар цхьан ду халхар йистедаьлча сцена юкъе ваьлар Арсемиков Иса. Гонахьа латтачар сихха тохаш йолча фатацеи тIоаращцеи тоадеш дIадоладир цо ший халхар. Из соло геттара хала яле а Арсемиков беззаме воалар халха, хIаьта а кружока кулгалдеш вола Абдусаламов Султан дика раьза хиланзар.

— Бухьараоттар дика вIаштIехьадалац хьа, — аьлар цо. ПIелгашта ураоттача хана когаши дегIи нийса леладе деза, хIаьта ритмал тIехьа виса а мегаргвац. Халхара сурт къаьстта белгалдаьккха хила деза.

ЦIаькха а, цIаькха а воалийт цо Иса халха ше дийцачогI из бокъонцахь дIакхетталца.

Иштта дика кулгалхо ва нефтяной институтера художественни самодеятельносте дакъа лоацаш болча студенташта халхар Iомадеш вола артист. Абдусаламов Султан Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен иллеи халхареи ансамбла солист ва. Ше чIоагIа дика халха воалаш а ва из, хIаьт халхара говзалаш кхычарна дика дIайовзийта ховш а ва. Цудухьа студенташта из чIоагIа дукха а веза, цо яхар безаме хьатIа а эц.

Тайп-тайпарча факультетера студенташ ба нохч-гIалгIай халхара кружоке дакъа лоацаш бараш. Каст-каста вIашагIкхет уж репетице. Цар цига Iомаю халхара говзалаш: вайнаьха халхара белгалонаш, ритм, иштта кхы а. Дукха ба царна юкъе цу гIулакха дика кхеташ: строительни факультета 4-ча курсе дешаш вола Арсемиков Иса, 3 курсера Нурдалов Ахмет, иштта кхыбараш а. Массане а дувц Гудиева АбубакарагI:

—Пандар локхаш, фата тохаш, халха воалаш ва тха из, — йоах студенташа.

Къаьстта белгалваьнна ва 4-ча курсера студент Индербиев Имран. Грознерча зрителашта дика вовз из. Тайп-тайпарча халкъий халхар оттаду цо. ЧIоагIа дукха веза из студенташта. Имранага дуккха ду халхарах лаьца хаттараш. Индербиева массаза а безаме жоп лу, хIаьта халхабувларашта дика новкъостал а ду.

ХIанз нефтяной институтa студенташ сийлахь-боккхача Октября 42 шу дизара сийна оттаде концерт кийчдеш ба. ЧIоагIа сакъердаме я цар программа. Абдусаламова Султана оттадаь «цилинникий халхар» да тайп-тайпарча республикера эри дада лаьтташ оахаш болча кагирхой вахар дувцаш. Дика композици я цу халхара. Сакъердаме да дукха халхархоша цхьан ду халхар. ЧIоагIа тIах аьнна халхар да «говра баьреш» яхаш цIи яр. Из зрителашта дукха дезаргда. Цул совгIа программа тIа да кхыча халкъий халхараш.

— Эггара халагIа да тхона,—йоах Абдусаламова. — халха бувлачарна форма лаха, хIаьта а оаха хIанзле 10 чокхи а ийцад, итт кий ергйолаш заказ а даьд. Цу гIулакха институтa комсомола комитето дика новкъостал ду. ХIанз лаха езаш мехкарий форма я тха.

Ала деза халхара ансамбле мехкарий кIезига хилар. Нефтяной институте дешаш дукха вайнаьха мехкарий ба, хIаьта царна юкъера дукхагIа бараш комсомоле а ба. ТIаккха уж декхарийла ба институтa общественни вахарца дакъа лаца, къаьстта халхара ансамбле хила беза уж. Цар дувцаш хилча товш дац цхьацца дола бахьанаш.

Студентий ансамбль дика а я, хIаьта цар оттадеча концертага зрителеш гIадбаха хьожарга а ба.

А. ШАРОВ.

СПОРТ

Дукха ха йоацаш городе Таганроге цигарча «Торпедо» яхача командаца лейзар Грознера «Терек» яха «Б» классе чуйоагIаш йола Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара ловзаш йола футбольни команда. Цу ловзарах котбаьлар торпедовцаш. ХIаьта а Грознера «Терек» яхача команда ший зоне (3-ча) 2-гIа моттиг яьккхар Ереванера «Спартак» мара шийла хьалха а ца йоалийташ.

«Терек» «А» классе цIачуяхара цIахо къовсам лоаттабелга къоастадеш да хIанз футбола Российски Федераце, хIана аьлча, хьалхара моттиг яьккха хинна Ереванера «Спартак» союзни республика команда хиларах керда даьннача законах «А» классе цIачуяхай. Цул совгIа Грознерча «Терек» команде чубоагIаш бола ловзархой Жердев, Середняков, П. Данилов, Каюшников, Косов, РСФСР-а сборни команда юкъе а бахаб. Кастта из сборни футбольни команда гIоргья Индонезе ловза.

Р. АЛИМОВ.

Нах боабаьрашта топаш тоха судаш яьй

1959 ча шера 29-ча августе кIиран бус 11 сахьат даьннача хана Грозне Кирова цIерахча парка халхараш деча площадка тIа хулиганство лелаяр духьа Юсупов Асад Косумовичас букъахи тийгахи урс Iетта 23 шу даьнна Цимлянский Владимир Петрович а вийнав, хIаьта 19 шу даьннача Коваленко Анатолий Андреевича куьлгах чов а яьй.

Из дов ше даьчул тIехьагIа ведда кIалхаравалийна хиннав А. К. Юсупов цхьабакъда, дукха ха ялалехьа Iаьдала кIал а виса, лаьцав.

1959-ча шера 15 октябре Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча судо ховшехь а саг верах топаш тоха суд яьй А. К. Юсупова.

* * *

1959-ча шера 6 сентябре оршот бус 10 сахьат даьннача хана Гудермесе «Комсомолец» яхача кинотеатра беша. «Гудермесски» яхача совхоза тракториста Филипп Михайлович Чернова вахарах хулиганал а леладаь шозза урс Iетта Эльмурадов Хьамид вийнав.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча судо 1959 шера 30 сентябре Ф. М. Чернова топаш тоха суд яьй.

Оаха яздаьчун ларах

„Жалобай книжка а дац жалоба а яц"

Иштта корта а балаш укх шера 20-ча сентябре «Сердало» газета «Юв» яхача сатирически уголока тIа кепатехача заметках укх тайпара хоам бу МагIалбикерча НПУ ОРС-а начальника нов. Габулова: «Заметка тIа белгалдаьха хинна кхоачамбоацараш хилар бакъ а да, овощай ларека заведующена Келиговна выговор а яьй, хIаьта ларека болх тоалургбола гIулакхаш а оттадаьд».

ГIишлош хьалъяра балхаш дикагIа леладе

Ленина цIерахча Культура Дворце хилар гIишлойи, гIишлой материалии, промышленностеи болхлой профсоюза Нохч-ГIалгIай обкомо вIашагIтеха совещани. Тайп-тайпарча республикера гIишлой коллективаш даь балхаши царна хьалхашка латташ дола семилетка хьалхарча шерара декхараши дувцаш доклад йир Совнархоза гIишлой Управлене начальника нов. Шварцкопфа.

— Доккхий декхараш да вай республикера гIишлой болхлошта хьалхашка XXI съездо оттадаьраш,— аьлар цо. Вай республикера мехкдаьтта чакхдоахаш йола промышленность я кхы а дегIайоалае езаш, 4,3-зза лакхъяла езаш я химически промышленность, дукхка керда заводаш я хьалъергйолаш. Цул совгIа хьалъе лаьрхIа 30 эзар квартиреи дукха больницаши школаши я.

Мишта лел гIишлош хьалъяра балхаш республике? Укх шера 9 бетта даь строительно-монтажни балхаш да 338, 5 сома маьхе. 1957 шераца нийсдича цунах хул 162 процент, хIаьта цу хана денз къахьегама овсарле 23 процент лакх а яьй. ХIанз хьалъеш латт Нефтемаслозавода креда парафинови цех, электрифицированни инструменташ ергйола завод, шекара завод, драмтеатр, иштта кхы а.

Дукха коллективаш я гIишлош хьалъяра балхаш дика леладеш. 9 бетта йола план 106,7 процент кхоачашъяьй СМУ № 5 яхача Управлене, 105 прцоент кхоачашъяьй СМУ № 9, 100 процент — СМУ № 2.

Цхьабакъда, дукхагIа йолча предприятеша во леладу балхаш. СМУ № 7 йис бетта йола план 76,9 процент, СМУ № 1—90 процент, СМУ № 4—95 процент мара план кхоачашъяьяц. Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдац субподрядни организацеша а. Цу тайпара йолча предприятеша вIаштIехьадалийтад план кхоачашъяр. ГIишлош хьалъяра болх ледара лелара керттера бахьан да техникагIа бизза пайда ца эцар, балхаш эрга ца дахар, дукхагIа йолча моттигашка болх вIаштIехьбаьккха цахилар. Цул совгIа дукха моттигаш я цIеношта фундамент царцахьа йоллаш. ТIаккха цунах брак а хиле из болх цIаьхха а бе безаш нийслу. Цу тайпарча гIулакхаша чIоагIа зе ду. Цхьайолча предприятешка балхаш эсала лел эшаш йола бедал йоацаш.

Докладчика белгалдаьккхар производственни предприятей конторо къаьстта болх во беш хилар. Конторо ший ханнахьа предприятешка дIакхахьац эшаш йола железобетон, раствор, кхы а тайп-тайпара оатхалаш.

Геттара ледара лел цхьайолча предприятешка рационализаце гIулакх. СМУ-3, СМУ-4, СМУ-7, цIерахча управленей кулгалхой хIанз а кхетац рационализаторски предложенеха боалача пайдах. Цу тайпара кхоачамбоацараш дукха да гIишлой управленешка.

Совещане дакъа лоацаш хиннача а дир къамаьл шоай балхаш дувцаш.

— Тха предприятешка ший ханнахьа хьаккхачац железо-бетонни столяркеи, — аьлар Постройкома председатела нов. Третьякова. — СМУ-2 яхача Управленега 9 бетта 3600 кубометр железо-бетон йоагIача 2160 кубометр мара хьаккхаьчаяц. ХIанз железо-бетон цахилар бахьан долаш дукха балхаш сеца латт тарно-мебельни комбинате.

СМУ-9 ПТО начальника белгалдаьккхар предприятешка хьакхухьаш йола бедал планаца лаьрхIа цахилар. Цхьайола материалаш дукха кхул, шоллагIа яраш тоъац. Цул совгIа цо дийцар санитарно-техническии Управлене болх во беш хилар. Цхьа бутт ба Черноречe химзавода хьалдаь 18 квартир йола цIа дIадала йиш йоацаш латта духхьал теплофикаци ца хиларах.

— КхоаллагIа шу да тха цеха реконструкци ергья яха, — аьлар КПП деревообделочни цеха начальника нов. Коренева. — СМУ-2 май бетта йолаеннай из болх бе, хIаьта хIанз а йистеяланза я. Из болх 1 октябре йистебаккха аьнна лаьрхIабар. Цех хIанз а пенаш доацаш латт. Реконструкци елга чIоагIа лоархIаме гIулакх да, из иштта ледара леладе мегаргдац.

Совещане къамаьл дир ССКП Сталински райкома хьалхарча секретара нов. Беляева.

— ГIишлош хьалъеча болхлошта юкъе, — аьлар цо, — хIанз а дика йоаржаьяц социалистически яхь. Из гIулакх кулгалхоша дика леладац. Цул совгIа цхьабола кулгалхой наггахьа мара шоай балхашка хьажац. Дукха я вай республике цхьацца лоадам боаца хIама мара цаэшаш хьалъяьынна латта гIишлош. СМУ-2 яхача Управленес (Нач. Кашинский) духхьал уй Iотоха ардакх цахилар бахьан долаш лоаттаду 13 квартира йола цIа йисте цадоаккхаш. Цу тайпара кхоачамбоацараш юкъера сиха дIадаха деза.

Профсоюзашта хьалхашка латтача декхарех дийцар профсоюза Нохч-ГIалгIай обкома председатела нов. Новикова.

Укх юхейисача хана гIишлош хьалъяра юкъера дола кхоачамбоацараш дIадоахаргдолаш, чIоагIо а яь совещане дакъа лаьцараш республикерча гIишлой болхлошка кхайкарал дир: семилетка хьалхарча шерара план кхоачашъергйолаш шерра социалистически яхь йоаржае, аьнна.

Редактора заместитель **Дж. ХАМАТХАНОВ.**

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Фу яхаш ду хиво таташ»:**

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Фатима».**

Долалу — 9, 11, 1, 3, 5, 7; 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Къона шераш».**

Долалу — 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре

Iан зал — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 11.05, 1.10, 3.15, 5.20, 7.25, 9.30.

Ахкан зал — **«Къаьстта задани».**

Долалу 6, 8.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72:

СФ02383 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи. Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3: Заказ № 6331